

НИЙСЛЭЛИЙН
СТАТИСТИКИЙН
ГАЗАР

НИЙСЛЭЛИЙН НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН БАЙДАЛ

2023 | III

I. Саруудыг ром тоогоор тэмдэглэв.

- Сар: I, II, III, IV, V, VI, VII ... г.м
- Улирал: I-III, IV-VI, VII-IX, X-XII
- Өссөн дүн: I-IV, I-XI ... г.м (Тухайн сарыг оруулсан жилийн эхнээс өсөн нэмэгдсэн дүнг харуулав).

II. Дараах тэмдэглэгээг ашиглав.

- гүйцэтгэл байхгүй
- * урьдчилсан гүйцэтгэл
- ** дахин

III. Орон дэвшүүлэлтээс хамаарч зарим үзүүлэлтийн нийлбэр нь дүнтэйгээ, бүтцийг хувиар илэрхийлэхэд 100 хувиас бага зэрэг зөрүүтэй байж болно.

IV. Хэмжих нэгжийн тэмдэглэгээ

мянга	=1000
сая	=10 ⁶
тэрбум	=10 ⁹
их наяд	=10 ¹²
мян	мянга
%	хувь
мм	миллиметр
см	сантиметр
дм	дециметр
м	метр
км	километр
м ²	метр квадрат
дм ²	дециметр квадрат
км ²	километр квадрат
м ³	метр куб
га	гектар
мл	миллилитр
л	литр
г	грамм
кг	килограмм
цн	центнер
т	тонн
Вт	ватт
кВт.ц	киловатт цаг
кал	калори
ккал	килокалори
Гкал	гигакалори(=10 ⁹ калори)
с	секунд
мин	минут
мкг/м ³	микрограмм метр куб
м/с	метр секунд
ш	ширхэг
х.д.х	хэвлэлийн даралтат хуудас

ГАРЧИГ

	ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТ, 2019-2023 ОН	1
	ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТ, ДҮҮРГЭЭР	2
	ЭРҮҮЛ МЭНД	3
	ЦАГ УУР, АГААРЫН ЧАНАР, АЮУЛТ ҮЗЭГДЭЛ, ОСОЛ	8
	ГЭМТ ХЭРЭГ	14
	ТӨСӨВ	18
	ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНЭ	22
	МАЛ АЖ АХУЙ	33
	АЖ ҮЙЛДВЭР	36
	ХОТЫН НИЙТИЙН АЖ АХУЙ	42

ХҮСНЭГТ 1. НИЙСЛЭЛИЙН НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Үзүүлэлтүүд		Хэмжих нэгж	2019	2020	2021	2022	2023					
Шинээр төрсөн хүүхэд	хүн	↑	9 627 ^{0.1}	↑	9 670 ^{0.4}	↓	8 992 ^{7.0}	↓	7 273 ^{19.1}	↑	8 635 ^{34.0}	
Халдварт өвчнөөр өвчлөгчид	хүн	↓	5 286 ^{18.2}	↓	4 598 ^{13.0}	↑	8 30 ^{81.0}	↑	141 981 ^{17.1**}	↓	4 277 ^{97.0}	
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	тоо	↓	6 666 ^{16.4}	↓	5 260 ^{21.1}	↓	3 424 ^{34.9}	↑	7 776 ^{2.3**}	↓	7 144 ^{8.1}	
Хэрэглээний үнийн индекс, (сарын өөрчлөлт)	хувь	↓	0.8 ^{0.4}	↓	0.7 ^{0.1}		0.7 ^{0.0}	↑	0.9 ^{0.2}	↓	1.0 ^{0.1}	
Гадаад валютын нэрлэсэн ханш (сарын дундаж)	Доллар (АНУ)	төгрөг	↑	2 632 ^{9.9}	↑	2 769 ^{5.2}	↑	2 850 ^{2.9}	↑	2 902 ^{1.8}	↑	3 524 ^{21.4}
	Юань (БНХАУ)	төгрөг	↑	392 ^{3.4}	↑	395 ^{0.8}	↑	438 ^{10.9}	↑	457 ^{4.3}	↑	511 ^{11.8}
	Рубль (ОХУ)	төгрөг	↓	40 ^{4.8}	↓	37 ^{7.5}	↑	38 ^{2.7}	↓	28 ^{26.3}	↑	46 ^{64.2}
Нийслэлийн төсвийн орлого	тэрбум төгрөг	↓	191.6 ^{6.6}	↑	204.8 ^{6.7}	↑	247.8 ^{21.0}	↑	302.4 ^{22.0}	↑	1 562.9 ^{32.9}	
Нийслэлийн төсвийн зарлага	тэрбум төгрөг	↑	219.5 ^{26.4}	↑	258.4 ^{17.7}	↓	234.0 ^{9.5}	↓	201.1 ^{14.0}	↑	2 052.7 ^{17.8}	
Агаарын дундаж температур	°C		-2.0		-3.8		-5.8		-2.6		-3.9	

Тайлбар: Өмнөх онтой харьцуулсан

↑ ↓ Эерэг хандлага, өөрчлөлт
↑ ↓ Сөрөг хандлага, өөрчлөлт

ХҮСНЭГТ 2. НИЙСЛЭЛИЙН НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН, дүүргээр

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2022 I-III			2023 I-III						
		Хотын дундаж	Хамгийн өндөр		Хамгийн бага	Хотын дундаж	Хамгийн өндөр		Хамгийн бага		
Хүн амын нягтрал /нэг кв км-т ногдох хүн/	Тоо	328	Баянгол	8 037	Налайх	57	340	Баянгол	8 397	Налайх	58
			Чингэлтэй	1 690	Багануур	47		Чингэлтэй	1 619	Багануур	48
			Сүхбаатар	695	Багахангай	32		Сүхбаатар	685	Багахангай	32
Нялхсын нас баралт /амьд төрсөн 1000 хүүхдэд/	Тоо*	13	Налайх	24	Баянгол	9	15	Сүхбаатар	20	Чингэлтэй	7
			Багануур	19	Баянзүрх	8		Налайх	15	Багануур	-
			Сонгинохайрхан	15	Багахангай	-		Баянзүрх	14	Багахангай	-
10 000 хүн тутмаас халдварт өвчнөөр өвчлөгсөд	Тоо	952	Багахангай	2 409	Сүхбаатар	840	27	Багануур	45	Хан-Уул	17
			Налайх	2 021	Чингэлтэй	671		Баянзүрх	31	Сонгинохайрхан	14
			Хан-Уул	1 238	Сонгинохайрхан	592		Налайх	19	Багахангай	9
Төсвийн орлого, зарлагын харьцаа зарлага=100	тоо	160	Налайх	618	Чингэлтэй	99	118	Баянзүрх	285	Сонгинохайрхан	103
			Сүхбаатар	262	Сонгинохайрхан	83		Хан-Уул	130	Налайх	87
			Хан-Уул	187	Багахангай	30		Багануур	127	Багахангай	36
16-аас дээш насны 10 000 хүнд ногдох Гэмт хэрэг	тоо	80	Баянгол	118	Налайх	42	73	Сонгинохайрхан	106	Налайх	42
			Сүхбаатар	98	Багануур	28		Баянгол	85	Багахангай	30
			Баянзүрх	90	Багахангай	17		Чингэлтэй	83	Багануур	27

Тайлбар: * промилль

ЭРҮҮЛ МЭНД (2023 оны эхний 3 сард)

ᠮᠠᠷᠵᠢᠨ ᠡᠬᠡ

Амаржсан эх

2022 I-III 7 231

2023 I-III 8 582

18.7%

Нийт халдварт өвчнөөр өвчлөгчид

2022 I-III 141 981

2023 I-III 4 277

97.0%

Нялхсын эндэгдлийн түвшин
(1000 амьд төрөлтөд ногдох)

2022 I-III 12.5

2023 I-III 14.6

5 хүртэлх насны хүүхдийн
эндэгдлийн түвшин
(1000 амьд төрөлтөд ногдох)

2022 I-III 14.0

2023 I-III 16.5

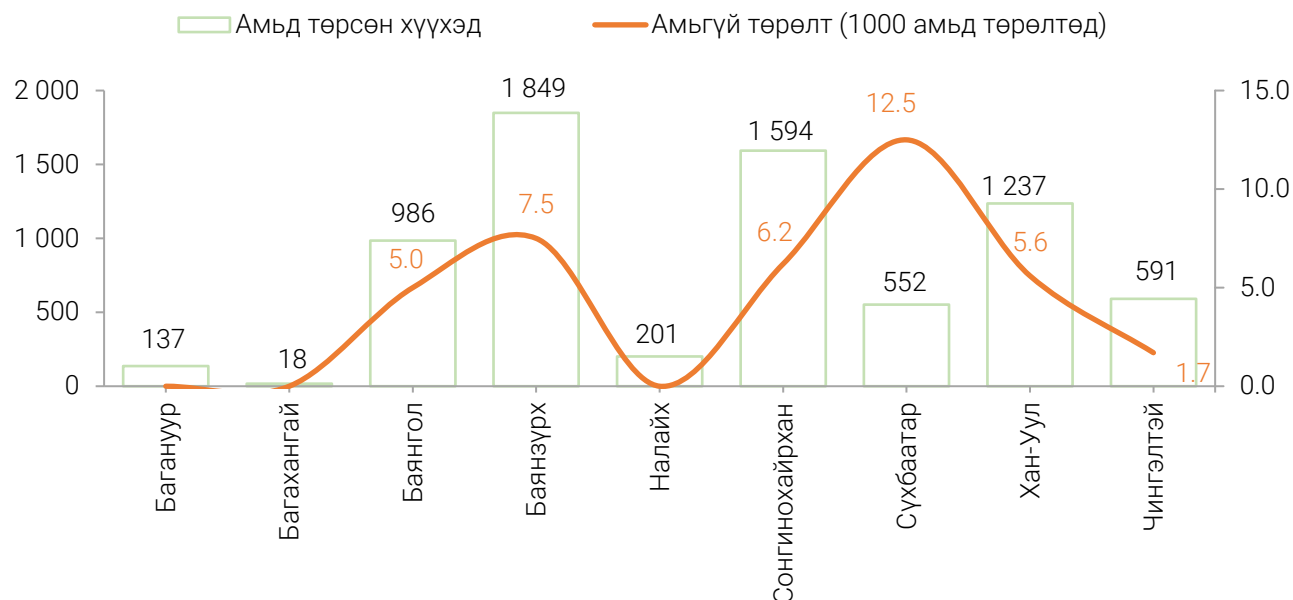
Нийслэлийн хэмжээнд 2023 оны эхний 3 сард 8582 эх амаржсан нь өмнөх оны мөн үеэс 1351 (18.7%) төрөлтөөр өссөн байна. Нийт төрөлтийн 4618¹(53.8%) нь НЭМГ-ын харьяа эмнэлэгт, 3964(46.2%) нь нийслэлд үйл ажиллагаа явуулж буй ЭМЯ-ны харьяа улс болон хувийн хэвшлийн эмнэлэгт амаржсан байна. Нийт амаржсан эхчүүдийн 0.4 хувийг гэрийн төрөлт эзэлж байна.

ХҮСНЭГТ 3. ТӨРСӨН ХҮҮХЭД, ЭХ, ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ, жил бүрийн 3 сарын эцэст

Үзүүлэлт	2021 I-III	2022 I-III	2023 I-III	2023/2022
Амаржсан эхийн тоо	8 903	7 231	8 582	18.7
Гэрийн төрөлт	19	23	37	60.9
Хяналтгүй төрөлт	31	18	48	2.7**
Амьд төрсөн хүүхэд	8 992	7 273	8 635	18.7
Эхийн эндэгдэл	1	1	5	
Нэг хүртэл насандаа эндсэн хүүхэд	95	91	126	38.5
Амьд төрсөн 1000 хүүхэд тутмаас 1 хүртэл насанд эндсэн хүүхэд	10.6	12.5	14.6	-

2023 оны эхний 3 сард 8635 хүүхэд мэндэлсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 1362 (18.7%) хүүхдээр олон байна. Төрсөн нийт хүүхдийн 1470 (17.0%) нь бусад аймгийн харьяат эхчүүдээс мэндэлжээ.

ЗУРАГ 1. АМЬД ТӨРСӨН ХҮҮХЭД, дүүргээр

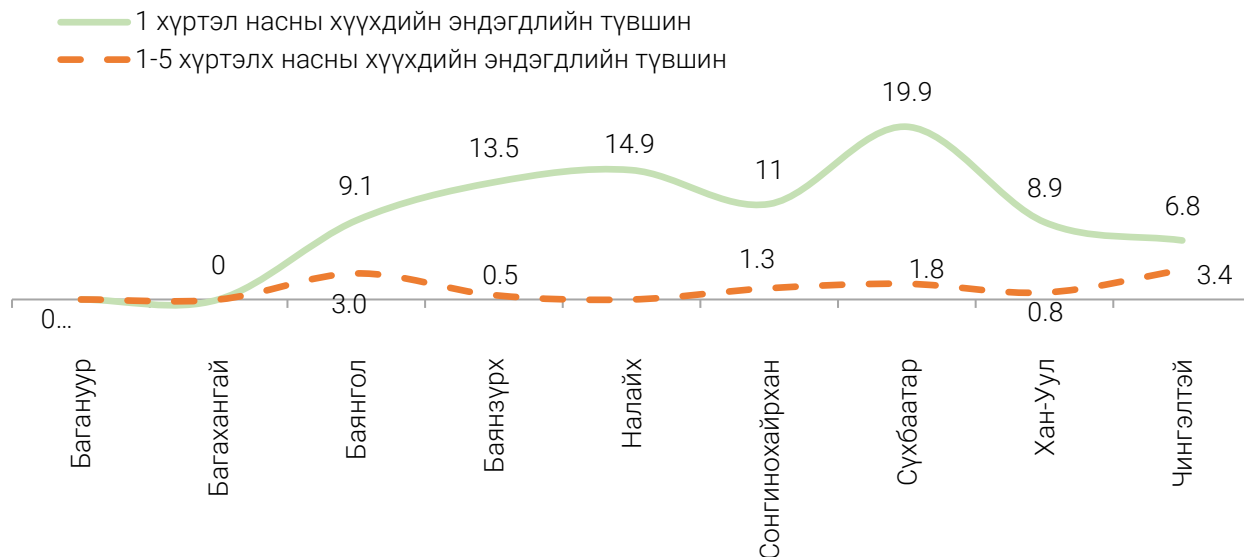

Төрсөн нийт хүүхдийн 4480 (51.9%) нь хүү, 4155 (48.1%) нь охин байна. Амьд төрсөн нийт хүүхдээс 116 нь 2 ихэр хүүхэд байна.

¹ 2022 оны 1 дүгээр сараас Нийслэлийн Амаржих газрууд ЭМЯ-ны харьяа болсон.

Амьгүй төрөлтийн 61 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 13 тохиолдлоор өссөн байна. Амьгүй төрөлт Баянзүрх, Сонгинохайрхан, Сүхбаатар дүүрэгт хотын дунджаас өндөр, Баянгол, Хан-Уул, Чингэлтэй дүүрэгт хотын дунджаас бага байна.

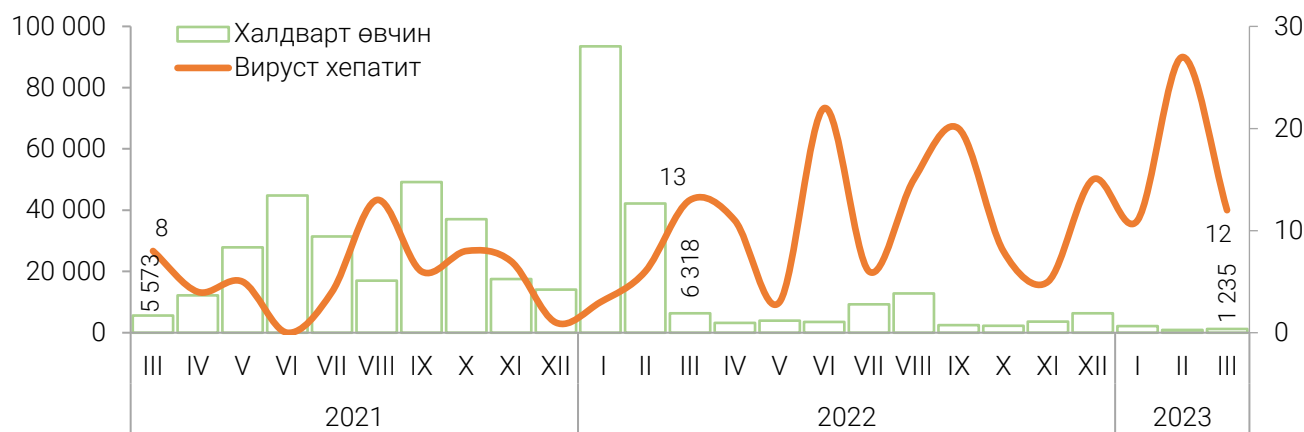
ЗУРАГ 2. ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЛИЙН ТҮВШИН (1000 амьд төрөлтөд ногдох),

2023 оны эхний 3 сард бүртгэгдсэн нялхсын эндэгдлээс Баянзүрх дүүрэгт 25 (19.8%) нь, Сонгинохайрхан дүүрэгт 22 (17.5%) нь, Сүхбаатар дүүрэгт 11 (8.7%) нь, Хан-Уул дүүрэгт 11 (8.7%) нь, Баянгол дүүрэгт 9 (7.1%) нь, Чингэлтэй дүүрэгт 4 (3.2%) нь, Налайх дүүрэгт 3 (2.4%) нь, бусад аймгийн харьяат 41 (32.%) бүртгэгдэж, Багануур, Багахангай дүүрэгт бүртгэгдээгүй, байна.

Нийслэлд 2023 оны эхний 3 сард 4277 хүн халдварт өвчнөөр өвчилсөн нь өмнөх оны мөн үеэс 137704 (97.0%) хүнээр, 10000 хүн тутмаас халдварт өвчнөөр өвчилсөн хүний тоо 924.5 продицимилээр тус тус буурсан байна.

ЗУРАГ 3. ХАЛДВАРТ ӨВЧНӨӨР ӨВЧЛӨГЧИД, сараар

Халдварт өвчнөөр өвчлөгчдийг халдварт өвчний төрлөөр нь авч үзвэл амьсгалын замын цочмог халдварт өвчин 2142 (50.1%), бэлгийн замаар дамжих халдварт өвчин 1352 (31.6%), гэдэсний халдварт өвчин 519 (12.1%), зоонозын халдварт өвчин 4 (0.1%), бусад халдварт өвчин 260 (6.1%) байна.

2023 оны эхний 3 сард **Коронавируст халдвар /COVID-19/-ын** 167 тохиолдол бүртгэгдэж, нийт халдварт өвчний 3.9 хувийг эзэлж байна.

ХҮСНЭГТ 4. НИЙСЛЭЛД ГАРСАН ХАЛДВАРТ ӨВЧИН, жил бүрийн эхний 3 сарын эцэст

Төрөл	Хэмжих нэгж	2021 I-III	2022 I-III	2023 I-III	Өсөлт, бууралт 2023/2022	
					тоо/нэгж	хувь
Халдварт өвчнөөр өвчилсөн хүн, бүгд	бодит тоо	8 301	141 981	4 277	-137 704	-97.0
	10000 хүнд	55.9	951.8	27.3	-924.5	
Үүнээс:						
Вируст гепатит	бодит тоо	16	22	50	28	2.3**
	10000 хүнд	0.0	0.15	0.32	0.17	
Цусан суулга	бодит тоо	5	179	197	18	10.0
	10000 хүнд	0.03	1.2	1.24	0.04	
Салхин цэцэг	бодит тоо	4	242	1 566	1 324	6.5**
	10000 хүнд	0.03	1.62	10.0	8.38	
Гахай хавдар	бодит тоо	-	6	11	5	83.3
	10000 хүнд	-	0.04	0.1	0.06	
Сальмонеллөз	бодит тоо	-	24	32	8	33.3
	10000 хүнд	-	0.2	0.2	0.0	
Улаан эсэргэнэ	бодит тоо	1	9	44	35	4.9**
	10000 хүнд	0.01	0.06	0.28	0.22	
Хоолны хордлого	бодит тоо	-	4	0	-4	
	10000 хүнд	-	0.03	0.0	-0.03	
Ёлом	бодит тоо	-	4	15	11	3.8**
	10000 хүнд	-	0.03	0.1	0.07	
Бруцеллөз	бодит тоо	-	1	4	3	
	10000 хүнд	-	0.01	0.0	0.01	
Гар хөл амны өвчин	бодит тоо	1	36	272	236	7.6**
	10000 хүнд	0.01	0.24	1.73	1.49	
Тэмбүү	бодит тоо	545	579	678	99	17.1
	10000 хүнд	3.7	3.9	4.3	0.4	
Гонококкт халдвар	бодит тоо	286	300	364	64	21.3
	10000 хүнд	1.9	2.0	2.3	0.3	
Трихомониаз	бодит тоо	230	299	304	5	1.7
	10000 хүнд	1.5	2.0	1.9	-0.1	
Сүрьеэ	бодит тоо	331	283	365	82	29.0
	10000 хүнд	2.2	1.9	2.3	0.4	
ДОХ	бодит тоо	3	2	6	4	3.0**
	10000 хүнд	0.02	0.01	0.04	0.03	
Өөр бүлэгт ангилсан өвчний шалтгаан болох коронавирус – (Covid 19)	бодит тоо	6 648	139 835	167	-139 668	-99.9
	10000 хүнд	44.8	937.5	1.1	-936.4	

Ойлголт, тодорхойлолт:

Амьд төрөлт: Жирэмслэлтийн хугацаанаас хамаарахгүйгээр ердийн төрөлтөөр эсвэл мэс ажилбараар ургийг умайнаас гарган авсны дараа нярай амьсгалж байсан, эсвэл амьдын бусад ямар нэгэн шинж тэмдэг, өөрөөр хэлбэл, зүрхний цохилт, хүйний судасны лугшилт, булчингийн тодорхой хөдөлгөөн илэрч байсан зэргийг (хүй эсвэл эхэсийг салгасан эсэхийг харгалзахгүй) хамруулна.

Нярайн эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд ногдох): Тухайн жилд 0-28 хоногтой эндсэн хүүдийн тоог амьд төрсөн хүүхдийн тоонд харьцуулж тооцно.

Нялхсын эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд ногдох): Тухайн хугацаанд 1 хүртэлх насандаа эндсэн хүүхдийн тоог амьд төрсөн хүүхдийн тоонд харьцуулж тооцно.

Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд ногдох): Тухайн хугацаанд 5 хүртэлх насандаа эндсэн хүүхдийн тоог амьд төрсөн хүүхдийн тоонд харьцуулж тооцно.

Эхийн эндэгдлийн харьцаа (100000 амьд төрөлтөд ногдох): Тухайн хугацаанд эндсэн эхийн тоог амьд төрсөн хүүхдийн тоонд харьцуулж тооцно.

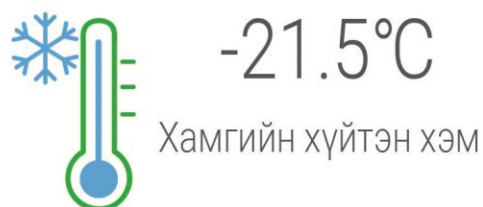
Эндсэн эх: Жирэмсний хугацаанд болон төрөх үедээ эсвэл төрснөөс хойш 42 хоногийн дотор жирэмслэлтийн байрлал, үргэлжилсэн хугацаанаас үл хамааран жирэмслэлт, төрөлт болон түүнийг удирдахтай холбоо бүхий шалтгаанаар эндсэнийг хамруулна.

ЦАГ УУР, АЮУЛТ ҮЗЭГДЭЛ, ОСОЛ (2023 оны 3 дугаар сард)

ᠮᠠᠭᠠᠷᠢᠨ
ᠲᠡᠮᠭᠡᠷᠢᠨ

Агаарын температур °C (Үнэмлэхгүй их/ бага)

Гал түймрийн тоо

2023 III	472	21.0% ↓
2022 III	597	

Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осол

Байгаль орчны зөрчил

Нийслэлийн агаарын дундаж хэм 2023 оны 3 дугаар сард дунджаар -3.9°C байв. Энэ нь өмнөх оны мөн үеэс -1.3°C -аар, олон жилийн дундажтай харьцуулбал 2.8°C -аар хүйтэн байв. Энэ сарын хамгийн дулаан хэм 16.9°C , хамгийн хүйтэн хэм -21.5°C , салхины үнэмлэхүй их хурд 21 метр секунд хүрсэн байна.

ХҮСНЭГТ 5. АГААРЫН БОХИРДОЛТ, $\text{мг}/\text{м}^3$, III сард²

Бодисын нэр		Стандарт хэмжээ	Хэмжилтийн тоо	Хамгийн их хэмжээ	Стандарт хэмжээнээс давсан тохиолдлын тоо	Агаарт байсан дундаж хэмжээ
Хүхэрлэг хий	SO ₂	0.050	423	0.252	146	0.047
Азотын давхар исэл	NO ₂	0.050	361	0.148	87	0.042
Тоосжилт	PM ₁₀	0.100	409	0.305	176	0.101
	PM _{2.5}	0.050	290	0.110	75	0.039
Нүүрстөрөгчийн дутуу исэл ³	CO	10.000	1093	10.781	1.000	1.433
Озон	O ₃	0.100	742	0.099	-	0.033

Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 2023 оны 3 дугаар сард Улаанбаатар хотын агаар дахь хүхэрлэг хийн дундаж агууламж $0.047 \text{ мг}/\text{м}^3$ (3.0%), PM 2.5 тоосонцорын дундаж агууламж $0.039 \text{ мг}/\text{м}^3$ (23.7%)-ээр, азотын давхар ислийн дундаж агууламж $0.042 \text{ мг}/\text{м}^3$ (34.1%)-ээр -ээр бага байсан бол PM 10 тоосонцорын дундаж агууламж $0.101 \text{ мг}/\text{м}^3$ (10.0%)-ээр тус тус их байна.

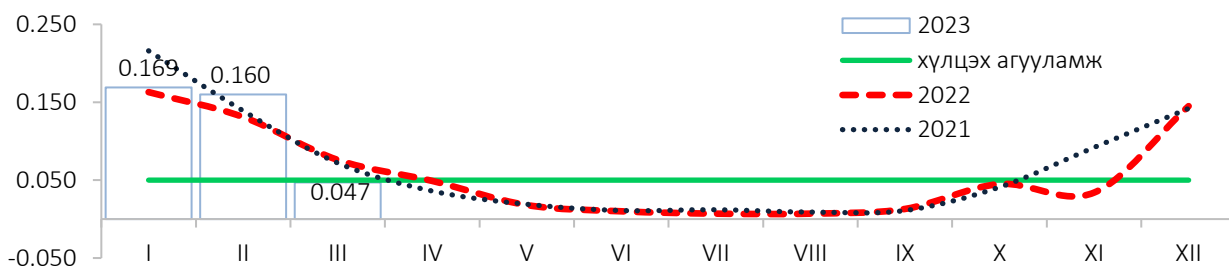
ХҮСНЭГТ 6. УЛААНБААТАР ХОТЫН АГААР ДАХЬ БОХИРДУУЛАХ БОДИСЫН АГУУЛАМЖ АГААРЫН ЧАНАРЫН СТАНДАРТ ХҮЛЦЭХ АГУУЛАМЖААС ДАВСАН ТОХИОЛДЛЫН ТОО, станц, 2023 оны III сард

Станцын байршил	Хүхэрлэг хий (SO ₂)	Азотын давхар исэл (NO ₂)	Нүүрс төрөгчийн дутуу исэл (CO)	Тоос (PM ₁₀)	Тоос (PM _{2.5})
Нийт	146	87	1	176	75
Мишээл экспо	1	-	-	5	-
Баруун 4 зам	10	30	-	14	4
Тахилт	26	20	1	24	18
13-р хороолол	11	22	-	22	1
100-н айл	9	1	-	18	-
Цахилгаан станц	-	11	-	22	-
Ургах наран хороолол	3	-	-	6	-
Хайлааст	22	-	-	10	9
5-н буудал	15	-	-	8	21
Богд хааны ордон музей	-	3	-	3	-
Нисэх	12	-	-	-	2
Толгойт	-	-	-	-	-
Зурагт	19	-	-	7	9
Амгалан	7	-	-	25	6
Баянхошуу	11	-	-	12	5

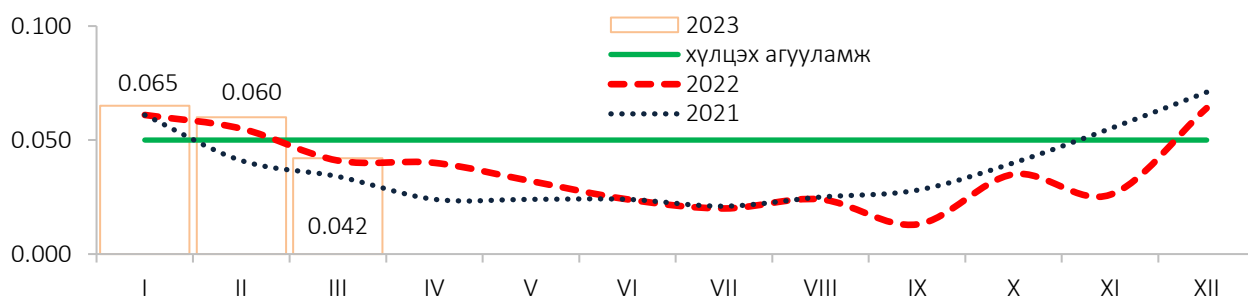
² Эх үүсвэр: Цаг уур, орчны шинжилгээний газар

³ 8 цагийн дундаж

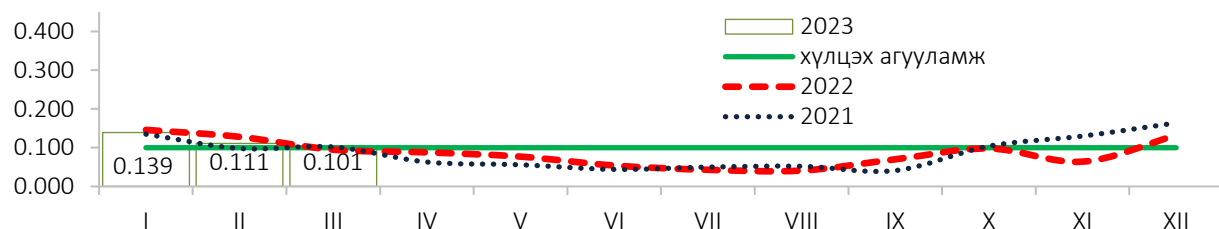
ЗУРАГ 4. УЛААНБААТАР⁴ ХОТЫН АГААР ДАХЬ ХҮХЭРЛЭГ ХИЙН АГУУЛАМЖ, 13 СТАНЦЫН ДУНДАЖ, МГ/М³

ЗУРАГ 5. УЛААНБААТАР³ ХОТЫН АГААР ДАХЬ АЗОТЫН ДАВХАР ИСЛИЙН АГУУЛАМЖ, 10 СТАНЦЫН ДУНДАЖ, МГ/М³

ЗУРАГ 6. УЛААНБААТАР³ ХОТЫН АГААР ДАХЬ 10 МИКРОНООС БАГА ХЭМЖЭЭТЭЙ ТООСНЫ АГУУЛАМЖ, 15 СТАНЦЫН ДУНДАЖ, МГ/М³

Туул голын усны бохирдол:

Байгаль орчны хэмжил зүйн төв лабораторийн 2023 оны 03 дугаар сарын 15-16-ний өдөр хийсэн хэмжилтээр Туул голын усны найрлага Туул-Налайх харуул цэгийн орчимд хэвийн, Туул-Сонгино доод харуул цэгийн орчимд хүчилтөрөгч 120 дахин бага, биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч 60.7 дахин, нитритийн нэгдэл 1.7 дахин, амоны азот 78.3 дахин, эрдэс фосфор 30.5 дахин хүлцэх хэмжээнээс давж Туул голын ус бохирдолтой хэвээр байна.

ХҮСНЭГТ 7. НИЙСЛЭЛИЙН ГАДАРГЫН УСНЫ НАЙРЛАГА, МГ/М³, III сард⁵

Үзүүлэлт	Стандарт хэмжээ	“Туул-Налайх” харуул цэг		“Туул-Сонгино доод” харуул цэг		
		Хэмжээ	Бодисын хэтрэлт	Хэмжээ	Бодисын хэтрэлт	
Хүчилтөрөгч	O ₂	≥6	5.85	Хэвийн	0.5	120 дахин бага
Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч	БХХ ₅	≤3	1.8	Хэвийн	237	60.7 дахин
Нитритийн нэгдэл	NO ₂	≤0.02	0.001	Хэвийн	0.032	1.7 дахин
Амоны азот	NH ₄	≤0.5	0.6	Хэвийн	2.261	78.3 дахин
Эрдэс фосфор	P	≤0.1	0.004	Хэвийн	2.273	30.5 дахин

⁴ Багануур, Багахангай, Налайх дүүрэгт агаарын бохирдол хэмжих харуул цэг байхгүй.

⁵ Эх үүсвэр: Байгаль орчны хэмжил зүйн төв лаборатори

ХҮСНЭГТ 8. УЛААНБААТАР ХОТЫН АГААР ДАХЬ БОХИРДУУЛАГЧ БОДИСЫН ХОНОГИЙН ДУНДАЖ АГУУЛАМЖ, мг/м³, II сард

Агаарын бохирдлын үзүүлэлт		Мишээл Экспо төв	Баруун 4 зам	Тахилт	13-р хороолол	100-н айл	Цахилгаан станц	Ургах наран хороолол	Хайлааст	5-н буудал	Богд хааны ордон музей	Нисэх	Толгойт	Зурагт	Амгалан	Баянхошуу
Хүхэрлэг хий SO ₂	Дундаж	0.027	0.041	0.103	0.042	0.041	0.027	0.024	0.065	0.057	0.023	0.045	0.072	0.037	0.056	0.027
	Хамгийн их XXX*-с давсан хувь	0.055	0.072	0.252	0.081	0.078	0.049	0.057	0.121	0.159	0.046	0.082	0.189	0.081	0.171	0.055
	Хэмжилтийн тоо	3	32	84	35	29	0	10	71	48	0	39	63	23	41	3
Азотын давхар исэл NO ₂	Дундаж	-	0.092	0.068	0.054	0.028	0.044	0.027	0.03	0.03	0.038	0.032	0.035	0.03	-	-
	Хамгийн их XXX*-с давсан хувь	-	0.148	0.113	0.074	0.052	0.062	0.048	0.04	0.049	0.06	0.049	0.049	0.047	-	-
	Хэмжилтийн тоо	-	97	74	71	0	41	0	0	0	10	0	0	0	-	-
Нүүрс төрөгчийн дутуу исэл, CO**	Дундаж	0.633	1.538	3.042	1.423	1.034	0.975	0.711	2.348	-	0.572	1.067	2.833	1.023	-	0.633
	Хамгийн их XXX*-с давсан хувь	2.765	6.384	10.781	4.037	2.913	4.846	5.874	6.314	-	2.341	2.965	8.386	5.113	-	2.765
	Хэмжилтийн тоо	0	0	1	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	-	0
Тоос PM ₁₀	Дундаж	0.077	0.106	0.128	0.114	0.108	0.144	0.085	0.084	0.082	0.057	0.055	0.075	0.124	0.172	0.077
	Хамгийн их XXX*-с давсан хувь	0.184	0.19	0.213	0.198	0.166	0.305	0.188	0.138	0.184	0.122	0.083	0.158	0.228	0.257	0.184
	Хэмжилтийн тоо	16	45	80	71	58	81	19	32	26	10	0	23	81	86	16
Тоос PM _{2.5}	Дундаж	-	0.034	0.054	0.028	-	-	-	0.042	0.06	0.007	0.033	0.043	0.038	0.046	-
	Хамгийн их XXX*-с давсан хувь	-	0.062	0.091	0.061	-	-	-	0.088	0.11	0.02	0.052	0.09	0.066	0.082	-
	Хэмжилтийн тоо	-	13	60	3	-	-	-	29	68	0	6	30	19	33	-
Озон O ₃ **	Дундаж	0.022	-	0.008	0.02	0.016	-	0.033	-	-	-	0.061	0.045	0.057	-	0.022
	Хамгийн их XXX*-с давсан хувь	0.042	-	0.035	0.048	0.029	-	0.062	-	-	-	0.097	0.099	0.091	-	0.042
	Хэмжилтийн тоо	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		93	-	93	93	93	-	93	-	-	-	93	91	93	-	93

* Хүлцэх хэм хэмжээ,

**CO, O₃-ийн хэмжилтийг 8 цагийн дунджаар тооцсон

Байгаль орчны зөрчил:

Нийслэлийн хэмжээнд 2023 оны эхний 3 сард байгаль орчныг хамгаалах хууль, тогтоомжийг зөрчсөн 87 зөрчлийг илрүүлжээ. Илрүүлсэн нийт зөрчлийн 81.6 хувийг ан амьтны зөрчил, 4.6 хувийг ойн зөрчил, 6.8 хувийг усны зөрчил, 4.6 хувийг газрын хэвлий, ашигт малтмал, уул уурхайн зөрчил, 2.3 хувийг бусад зөрчил тус тус эзэлж байна. Илрүүлсэн нийт зөрчилд 112.6 сая төгрөгийн торгууль ногдуулсан байна.

ХҮСНЭГТ 9. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ЗӨРЧИЛ, ТӨРЛӨӨР, 2023 оны эхний 3 сард

Илрүүлсэн зөрчил, төрлөөр	2022			2023		
	Үзлэг шалгалт	Илрүүлсэн зөрчил	Торгууль (сая төгрөг)	Үзлэг шалгалт	Илрүүлсэн зөрчил	Торгууль (сая төгрөг)
Бүгд	56	56	132.7	87	87	112.6
Ой	-	-	-	4	4	1.1
Ан, амьтан	13	13	16.6	71	71	88.1
Газрын	23	23	54.0	-	-	-
Ус	2	2	87,8	6	6	4.5
Ургамал, хөрсний бохирдол	-	-	-	-	-	-
Агаар, химийн хорт бодис	1	1	3.0	-	-	-
Газрын хэвлий, ашигт малтмал, уул уурхай	2	2	2.0	4	4	18.3
Геодези зураг зүй, кадастр	12	12	3.6	-	-	-
Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ	2	2	6.0	-	-	-
Бусад	1	1	1.0	2	2	0.6

Эх үүсвэр: Нийслэлийн байгаль орчны газрын хяналтын хэлтэс

АЮУЛТ ҮЗЭГДЭЛ, ОСОЛ

Нийслэл хотын нутаг дэвсгэрт 2023 оны 3 дугаар сард 56 гамшиг бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 23(69.6%) өссөн байна. Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой бусад төрлийн 56 осол бүртгэгджээ. Гамшгийн улмаас 8 хүн амь насаа алдаж, 205 хүнийг аварч, гамшгийн уршгийг арилгах ажилд нийт 1.9 сая төгрөг зарцуулжээ.

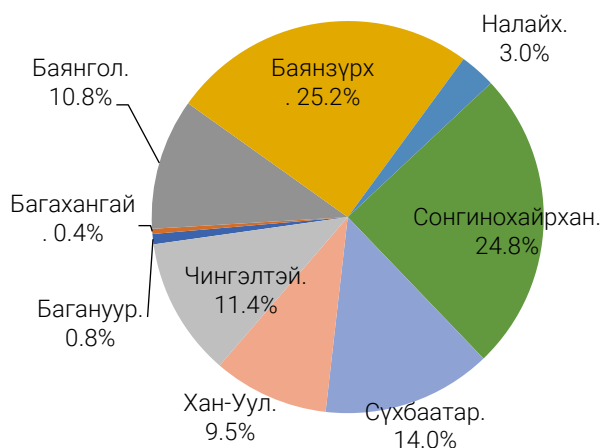
Хүснэгт 10. Гал түймрийн тоо, дүүргээр, жил бүрийн III сард

Дүүрэг	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023 2022
							Хувь
Нийслэлийн дүн	626	813	453	479	597	472	79.0
Багануур	6	9	4	7	7	4	57.1
Багахангай	1	3	3	0	3	2	66.6
Баянгол	82	101	63	50	55	51	92.7
Баянзүрх	167	219	104	116	160	119	74.3
Налайх	20	16	13	12	12	14	116.6
Сонгинохайрхан	158	195	119	121	147	117	79.0
Сүхбаатар	71	97	49	62	81	66	81.4
Хан-Уул	58	81	44	50	78	45	57.6
Чингэлтэй	63	92	54	61	54	54	100.0

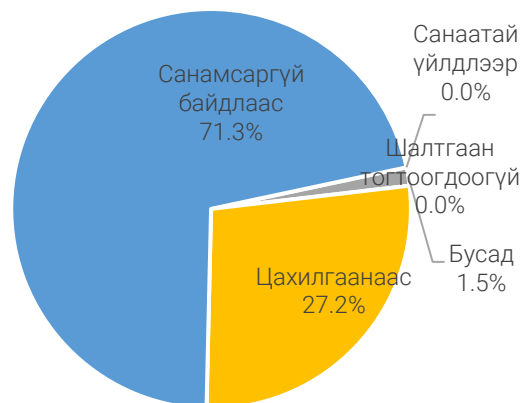
Нийслэл хотод 2023 оны 3 дугаар сард ахуйн 472 гал түймэр гарч өмнөх оны мөн үеэс 21.0 хувиар бууржээ. Гал түймрийн улмаас 7 хүн амь насаа алдаж, 10 хүн түлэгдэж гэмтсэн байна. Худал дуудлагын тоо 2 бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 4 (66.6%)-аар буурав.

Гал түймрийн аюулаас 818 хүн, 181 байшин барилга, 22.3 тэрбум төгрөгийн эд хөрөнгийг аварсан байна. Гал түймрийг гарсан шалтгаанаар нь ангилбал цахилгаанаас 130, санамсаргүй байдлаас 337, бусад шалтгаанаар 5 гал түймэр гарчээ.

**ЗУРАГ 7. ГАЛ ТҮЙМЭР, БАЙРШЛААР
ШАЛТГААНААР**

**ЗУРАГ 8. ГАЛ ТҮЙМЭР,
ШАЛТГААНААР**

Гал түймэрт 334 гэр, орон сууц, 8 барилга байгууламж, тоног төхөөрөмж, 32 машин техник, бусад төрлийн 98 объект өртжээ. Гал түймэрт иргэний хувийн өмчийн 355, төрийн өмчийн 83, хувийн аж ахуйн нэгж, байгууллагын өмчийн 34 объект өртөж, нийт 1905.0 сая төгрөгийн хохирол учирсан байна.

Нийслэлийн Онцгой байдлын газраас 2023 оны 3 дугаар сард 120 барилгын зураг төсөл, мөн ашиглалтад хүлээн авч буй 83 барилгад хяналт тавьж ажиллажээ. Түүнчлэн 66591 айл өрх, 2266 объектод үзлэг шалгалт хийж, 7928 галын зөрчил илрүүлж, байгууллага, албан тушаалтан, иргэнд 587 заавал биелүүлэх албан шаардлага, 1052 мэдэгдэл хүргүүлж, 75.3 сая төгрөгийн торгууль ногдуулсан байна.

Ойлголт, тодорхойлолт

Агаарын бохирдол: Агаар мандалд нэг буюу хэд хэдэн химийн бодис дагнасан буюу хавсарсан байдлаар хүн, амьтан, ургамлын аймгийн амьдрал, ахуйн нөхцөл, үйл ажиллагаанд сөрөг нөлөөлөл үзүүлж, стандартаар тогтоосон хүлцэх хэм хэмжээнээс давсан агаар дахь бохирдуулах бодис тодорхой хугацаагаар байхыг ойлгоно.

Аюулт үзэгдэл: Хүчтэй цасан болон шороон шуурга, ган, зуд, үер, газар хөдлөлт, цөлжилт болох, гал түймэр, хүн, мал, амьтны болон ургамлын гоц халдварт өвчин гарах, хортон мэрэгчид тархах зэргийг ойлгоно.

Гамшиг: Аюулт үзэгдэл, техникийн холбогдолтой осол, алан хядах ажиллагаа, дэлбэрэлтийн улмаас олон хүний эрүүл мэнд, амь нас хохирох, мал, амьтан олноор хорогдох, эд хөрөнгө, хүрээлэн байгаа орчинд улс, орон нутгийн дотоод нөөц боломжоос давсан хохирол учрахыг ойлгоно.

Зөвшөөрөгдөх түвшин: Хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй байх агаар дахь физикийн бохирдуулагчийн зөвшөөрөгдөх түвшинг ойлгоно.

ГЭМТ ХЭРЭГ (2023 оны эхний 3 сард)

ᠮᠤᠩᠭᠡᠨ
ᠬᠡᠮᠤᠲᠤ
ᠬᠡᠷᠡᠭ

Нийт бүртгэгдсэн гэмт хэрэг (дүүргээр)

2022 I-III 7 776 | 2023 I-III 7 144 8.1% ↓

↓ ↑ Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад, хувиар

Гэмт хэргийн улмаас

Хохирсон хүн

6 931

Гэмтсэн хүн

1 449

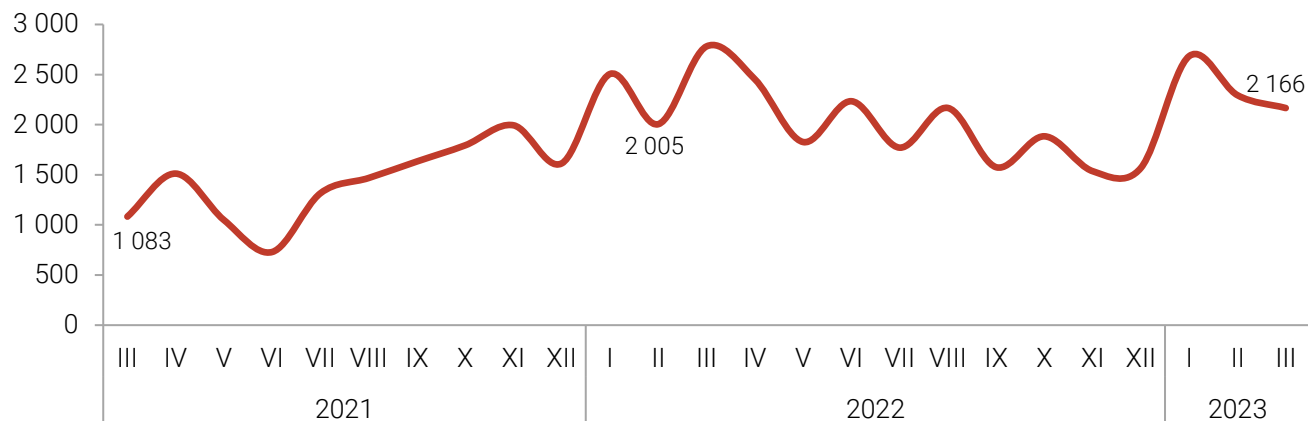

Нас барсан хүн

109

2023 оны эхний 3 сард 7144 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 632(8.1%) хэргээр буурч, гэмт хэргийн илрүүлэлт 37.5 хувьтай байгаа нь 6.4 пунктээр буурсан байна. Гэмт хэргийн улмаас 1449 хүн гэмтэж осолдон, 109 хүн нас барж, төр ард иргэдэд 55.8 тэрбум төгрөгийн хохирол учруулснаас 10.9 тэрбум (19.6%) төгрөгийг нөхөн төлүүлжээ.

ЗУРАГ 9. БҮРТГЭГДСЭН ГЭМТ ХЭРЭГ, сараар

Бүртгэгдсэн нийт гэмт хэргийн 40.5 хувийг залилан, 19.8 хувийг хулгайн, 19.1 хувийг хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг, 2.0 хувийг бусдын хөрөнгө ашиглах, 1.9 хувийг хөдөлгөөний аюулгүй байдал ашиглалтын журмын эсрэг, 1.0 хувийг бусдыг амиа хорлоход хүргэх, 1.5 хувийг дээрмийн, 1.0 хувийг хүчин, 0.5 хувийг хүн амь, 12.7 хувийг бусад гэмт хэрэг тус тус эзэлж байна.

ХҮСНЭГТ 11. БҮРТГЭГДСЭН НИЙТ ГЭМТ ХЭРЭГ, жил бүрийн эхний 3 сарын эцэст

Төрөл	Гэмт хэргийн тоо			Өсөлт, бууралт, 2023/2022	
	2021 I-III	2022 I-III	2023 I-III	Тоо	Хувь
Нийслэлийн дүн	3 424	7 776	7 144	-632	-8.1
Хүний амь	31	36	34	-2	-5.6
Хүчин	50	77	70	-7	-9.1
Дээрэм	41	141	109	-32	-22.7
Хулгай	581	1 630	1 413	-217	-13.3
Залилан	1 098	3 142	2 895	-247	-7.9
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	907	1 622	1 368	-254	-15.7
Хөдөлгөөний аюулгүй байдал ашиглалтын журам зөрчих	59	155	136	-19	-12.3
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	43	98	71	-27	-27.6
Ашиглах	55	118	141	23	19.5
Бусад	559	757	907	150	19.8

2023 оны эхний 3 сард 7346 хүн эрүүлжүүлэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 8074 (52.4%) хүнээр буурсан байна.

ХҮСНЭГТ 12. БҮРТГЭГДСЭН НИЙТ ГЭМТ ХЭРЭГ, жил бүрийн эхний 3 сарын эцэст

Дүүрэг	Бүртгэгдсэн нийт гэмт хэрэг			Өсөлт, бууралт 2023/2022	
	2021 I-III	2022 I-III	2023 I-III	Тоо	Хувь
Нийслэлийн дүн	3 424	7 776	7 144	-632	-8.1
Багануур	45	55	53	-2	-3.6
Багахангай	6	5	9	4	80.0
Баянгол	488	1 798	1 316	-482	-26.8
Баянзүрх	859	1 959	1 870	-89	-4.5
Налайх	51	107	106	-1	-0.9
Сонгинохайрхан	627	1 247	1 091	-156	-12.5
Сүхбаатар	456	961	1 027	66	6.9
Хан-Уул	536	729	841	112	15.4
Чингэлтэй	356	915	831	-84	-9.2

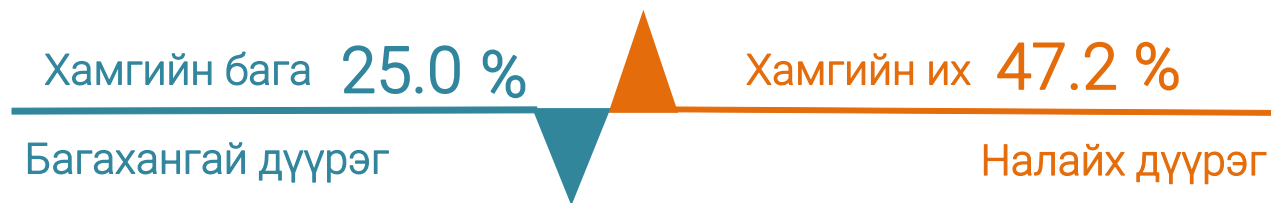
2023 оны эхний 3 сард бүртгэгдсэн нийт гэмт хэргийн 6541 (91.6%) нь хөнгөн хэрэг, 603 (8.4%) нь хүнд хэрэг байна.⁶

ХҮСНЭГТ 13. ГЭМТ ХЭРЭГ БҮРТГЭГДЭХ ҮЕД СЭЖИГТНЭЭР ТООЦВОЛ ЗОХИХ ЭТГЭЭД НЬ ТОГТООГДООГҮЙ ХЭРГИЙН ТОО, 2023 оны эхний 3 сард

Дүүрэг	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийн тоо	Үүнээс:	Гэмт хэргийн илрүүлэлтийн хувь
		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг	
Нийслэлийн дүн	6 669	2 503	37.5
Багануур	48	21	43.8
Багахангай	4	1	25.0
Баянгол	1 282	435	33.9
Баянзүрх	1 798	792	44.0
Налайх	89	42	47.2
Сонгинохайрхан	932	330	35.4
Сүхбаатар	914	333	36.4
Хан-Уул	826	206	24.9
Чингэлтэй	776	343	44.2

⁶ Монгол Улсын Эрүүгийн тухай хууль шинэчлэгдэн батлагдаж, 2017 оны 05 дугаар сарын 11-ний өдрөөс хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор гэмт хэргийг хөнгөн, хүнд гэж 2 ангилдаг болсон.

ЗУРАГ 10. ГЭМТ ХЭРГИЙН ИЛРҮҮЛЭЛТ, 2023 оны эхний 3 сард

Гэмт хэрэгт холбогдсон сэжигтэн, яллагдагчийн тоо 2023 оны эхний 3 сард 3156 болж, өмнөх оны мөн үеэс 867 (21.6%) хүнээр буурсан байна.

Нийт хэрэгт холбогдсон сэжигтэн, яллагдагчийн 541 (17.1%) нь согтуугаар, 351 (11.1%) нь бүлэглэн үйлдсэн гэмт хэрэг байна. Сэжигтэн, яллагдагчийн 117 (3.7%) нь хүүхэд, 840 (26.6%) нь эмэгтэйчүүд байна.

ХҮСНЭГТ 14. БҮРТГЭГДСЭН ХУЛГАЙН ГЭМТ ХЭРЭГ, жил бүрийн эхний 3 сарын эцэст

Дүүрэг	Хулгайн гэмт хэргийн тоо, бүгд			Үүнээс:		
				Хувийн өмчийн хулгайн гэмт хэргийн тоо		
	2021 I-III	2022 I-III	2023 I-III	2021 I-III	2022 I-III	2023 I-III
Нийслэлийн дүн	581	1 630	1 413	470	1 367	1 214
Багануур	2	7	5	2	6	5
Багахангай	-	1	-	-	1	-
Баянгол	81	309	257	51	244	217
Баянзүрх	156	365	349	121	299	267
Налайх	5	15	9	5	14	9
Сонгинохайрхан	146	397	278	134	342	257
Сүхбаатар	63	251	195	51	211	177
Хан-Уул	75	150	171	69	131	159
Чингэлтэй	53	135	149	37	119	123

Ойлголт, тодорхойлолт:

Гэмт хэрэг: Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн тусгай ангид заасан нийгэмд аюултай гэм буруутай үйлдэл, эс үйлдэхүйг ойлгоно.

16, түүнээс дээш насны 10000 хүнд ногдох бүртгэгдсэн гэмт хэрэг: Тухайн хугацаанд бүртгэгдсэн нийт гэмт хэргийн тоог 16, түүнээс дээш насны хүн амын жилийн дундаж тоонд харьцуулж, 10000- аар үржүүлж тооцно.

Хохирогч: Монгол Улсын “Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай” хуульд заасны дагуу гэмт хэргийн улмаас амь нас, эрүүл мэнд, бусад эрх, эрх чөлөө, эд хөрөнгийн болон эд хөрөнгийн бус хохирол хүлээсэн хүн, хуулийн этгээдийг ойлгоно.

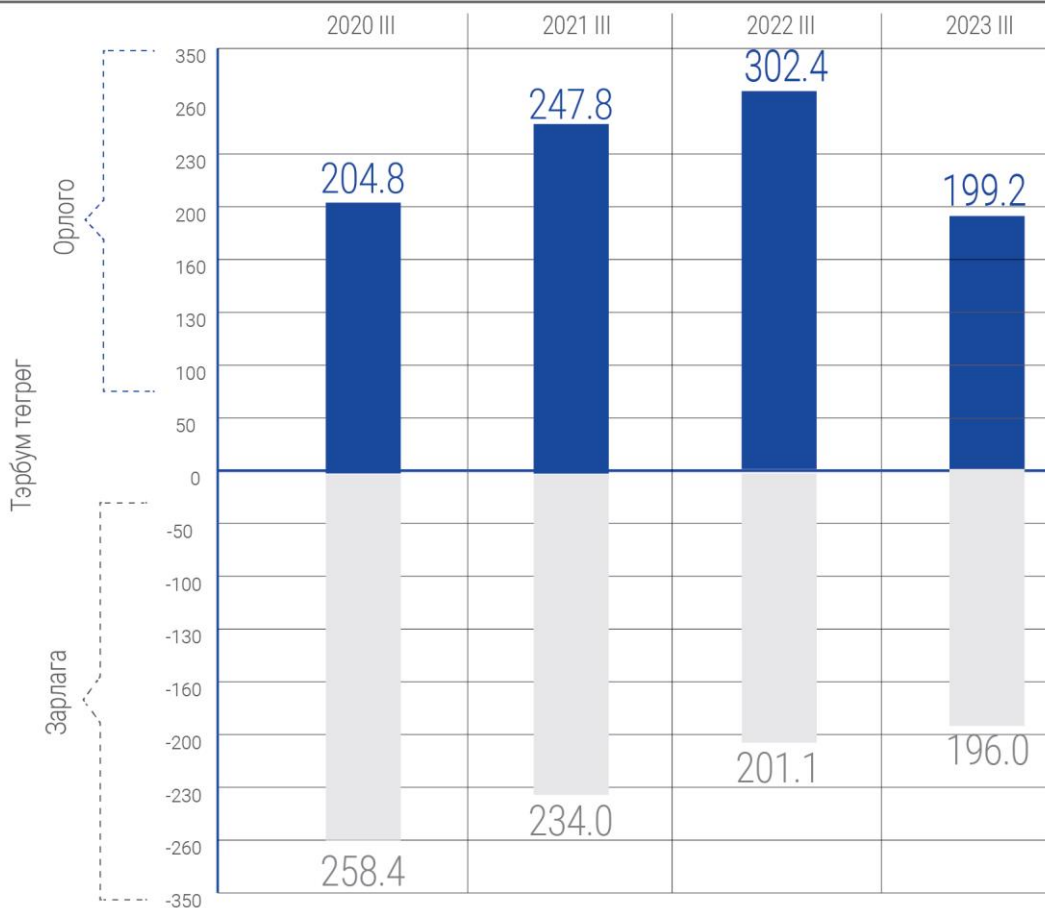
Гэмт хэргийн хохирол: Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн тусгай ангид заасан гэмт хэргийн улмаас хүний амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгө, бусад эрх, эрх чөлөө, нийтийн болон үндэсний ашиг сонирхол, аюулгүй байдалд шууд учирсан үр дагаврыг гэмт хэргийн хохиролд тооцно.

Яллагдагч: Монгол Улсын “Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай” хуульд заасны дагуу эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татах тогтоолтой танилцсан сэжигтнийг ойлгоно.

ТӨСӨВ (2023 оны 3 дугаар сард)

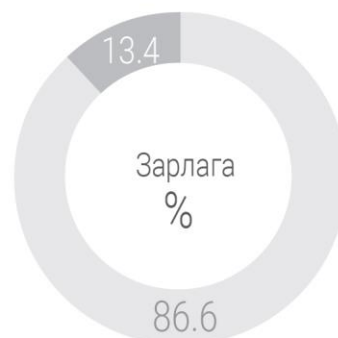
АУТ

Төсвийн орлого, зарлагын бүтэц

- Татварын орлого
- Татварын бус орлого

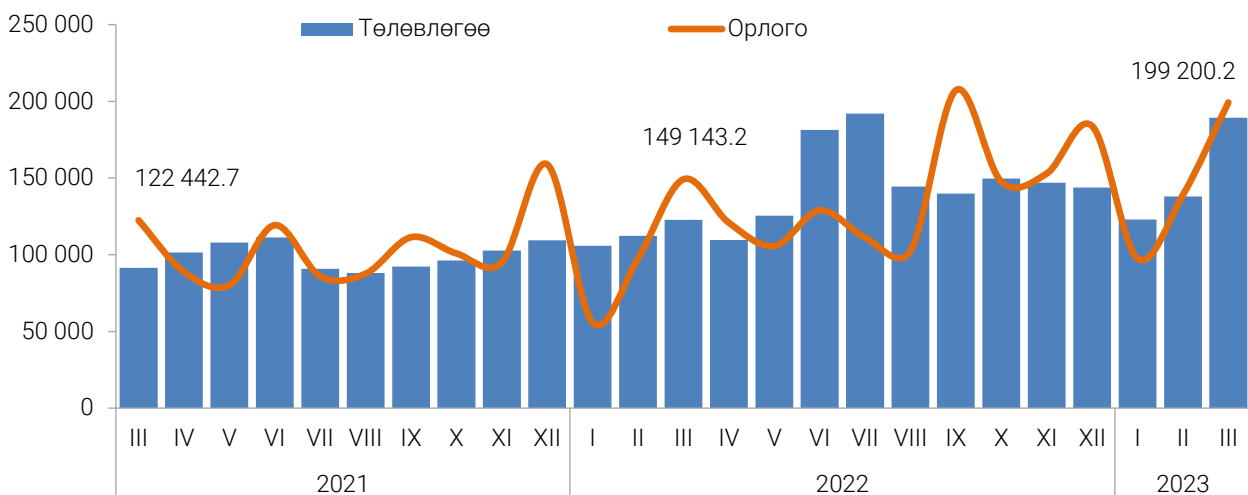
- Урсгал зардал
- Хөрөнгийн зардал

Нийслэлийн төсвийн нийт орлого 2023 оны эхний 3 дугаар сарын байдлаар 435.7 тэрбум төгрөг болж, төлөвлөснөөс 14.4 (3.2%) тэрбум төгрөгөөр дутуу бүрджээ. Төсвийн нийт орлогын 400.3 (91.9%) тэрбум төгрөгийг татварын орлого (орлогын албан татвар, хөрөнгийн албан татвар, бусад татвар, төлбөр, хураамж), 35.4 (8.1%) тэрбум төгрөгийг татварын бус орлого тус тус эзэлж байна.

2023 оны эхний 3 дугаар сарын байдлаар нийслэлийн татварын орлого 400.3 тэрбум төгрөг болж, төлөвлөснөөс 1.4 (0.3%) тэрбум төгрөгөөр илүү, татварын бус орлого 35.4 тэрбум төгрөг болж, төлөвлөснөөс 15.7 (30.7%) тэрбум төгрөгөөр дутуу бүрдсэн байна.

Орлогын албан татвар 9.8 (3.2%) тэрбум төгрөгөөр илүү бүрдсэн харин хөрөнгийн албан татвар 9.1 (21.0%) тэрбум төгрөгөөр дутуу бүрдсэн. Харин бусад татвар, төлбөр, хураамж 0.6 (1.3%) тэрбум төгрөгөөр илүү биелсэн байна.

ЗУРАГ 11. НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, сая төгрөг

ХҮСНЭГТ 15. НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, сая төгрөг, 2023 оны эхний 3 сар

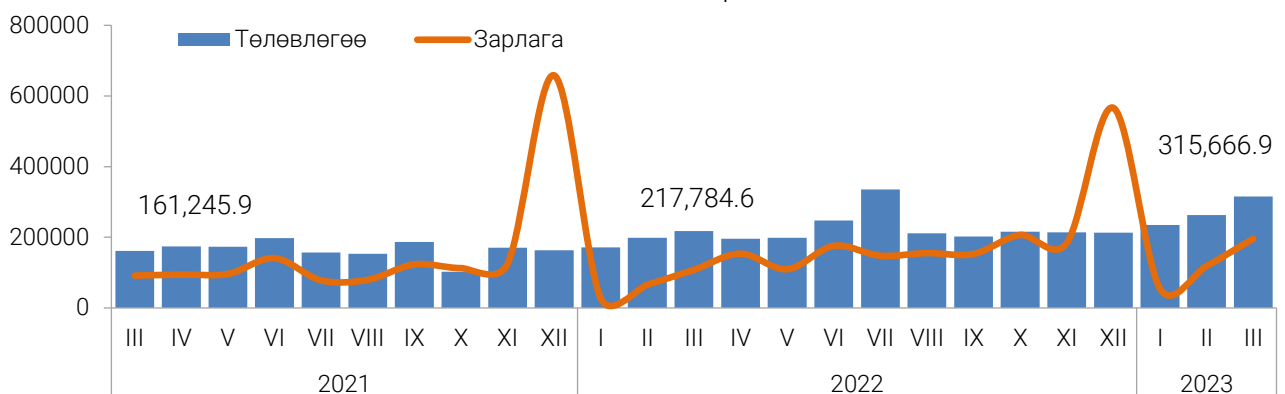
Дүүрэг	Төсвийн орлого			Үүнээс:					
	Төлөвлөсөн	Гүйцэтгэл	Хувь	Татварын орлого			Татварын бус орлого		
				Төлөвлөсөн	Гүйцэтгэл	Хувь	Төлөвлөсөн	Гүйцэтгэл	Хувь
Нийслэлийн дүн	450 050.4	435 653.8	96.8%	398 918.2	400 307.6	100.3	51 132.2	35 346.2	69.1
Багануур	3 529.8	4 047.8	114.7%	3 128.4	3 146.6	100.6	401.4	901.2	224.5
Багахангай	238.7	446.1	186.9%	189.0	365.8	193.6	49.7	80.3	161.3
Баянгол	39 485.2	39 113.2	99.1%	38 859.6	38 452.8	99.0	625.6	660.4	105.6
Баянзүрх	57 672.5	40 872.0	70.9%	57 274.6	40 110.6	70.0	397.9	761.4	191.4
Налайх	3 290.1	3 140.3	95.4%	2 833.2	2 681.3	94.6	456.9	459.0	100.4
Сонгинохайрхан	20 918.1	18 369.2	87.8%	20 532.2	17 993.6	87.8	385.9	375.6	97.3
Сүхбаатар	86 524.4	79 247.5	91.6%	86 009.4	78 660.9	91.5	515.0	586.6	113.9
Хан-Уул	70 479.1	82 701.2	117.3%	68 880.2	81 842.4	118.2	1 598.9	858.8	53.7
Чингэлтэй	43 199.2	45 201.6	104.6%	42 431.9	44 566.7	105.0	767.3	634.9	82.7
Хотын шууд ⁷	124 713.3	122 514.9	98.2%	78 779.7	92 486.9	117.4	45 933.6	30 028.0	65.4

⁷ Хотын шууд татварт цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрхлэлтийн орлогыг төвлөрүүлдэг байсан бол 2023 оноос эхлэн дүүрэг бүрт орлогыг бүрдүүлдэг болсон.

ХҮСНЭГТ 16. НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, сая төгрөг, 2023 оны эхний 3 сар

Үзүүлэлт	Төлөвлөсөн	Гүйцэтгэл	Биелэлтийн хувь
Нийт орлого	450 050.4	435 653.8	96.8
1. Татварын орлого	398 918.2	400 307.6	100.3
Орлогын албан татвар	308 391.8	318 210.8	103.2
Хувь хүний орлогын албан татвар	251 391.8	260 957.8	103.8
Цалин хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын	188 906.4	180 303.3	95.4
Үйл ажиллагааны орлогын	8 934.5	18 014.7	2.02**
Хөрөнгийн орлого	20 209.3	16 923.3	83.7
Хөрөнгө борлуулсны орлогын	12 276.5	11 768.0	95.9
Шууд бус орлого	21 065.1	33 948.5	161.2
Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-	0.4	-
Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	57 000	57 252.6	100.4
Хөрөнгийн албан татвар	43 355.4	34 312.7	79.1
Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	25 082.7	19 937.8	79.5
Бууны албан татвар	103.0	96.4	93.6
Малд ногдуулах албан татвар	63.7	59.9	94.0
Авто тээврийн ба өөрөө явагч хэрэгслийн	18 106.0	14 218.6	78.5
Бусад татвар, төлбөр, хураамж	47 171.1	47 784.1	101.3
Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	24 431.1	23 909.5	97.9
Газрын төлбөр	19 007.3	20 283.3	106.7
Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	1 032.7	710.7	68.8
Бусад татвар	2 700.0	2 880.6	106.7
2. Татварын бус орлого	51 132.2	35 346.2	69.1
Нийтлэг татварын бус орлого	51 132.2	35 346.2	69.1
Хувьцааны ногдол ашиг	-	-	-
Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	3 841.9	2 398.7	62.4
Хүүгийн орлого	24 130.6	-	-
Торгуулийн орлого	4 589.4	23 963.5	5.2**
Түрээсийн орлого	380.0	337.2	88.7
Бусад орлого	18 190.3	8 646.8	47.5
Өмч хувьчлал	-	-	-

ЗУРАГ 12. НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ЗАРЛАГА, сая төгрөг

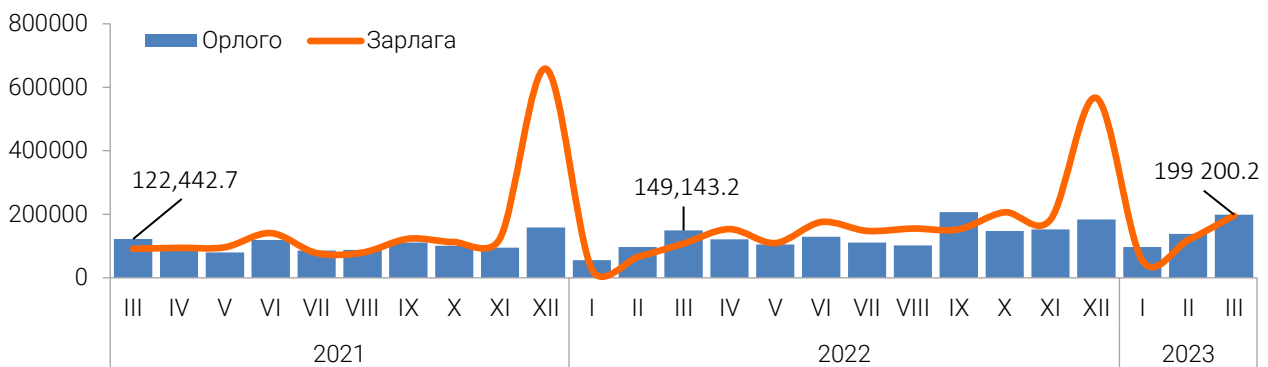

ХҮСНЭГТ 17. НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ЗАРЛАГА, сая төгрөг, 2023 оны эхний 3 сар

Дүүрэг	Зарлага			
	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
Нийслэлийн дүн	813 177.3	369 463.2	443 714.1	45.4%
Багануур	5 769.7	3 184.3	2 585.4	55.2%
Багахангай	1 781.9	1 258.3	523.6	70.6%
Баянгол	39 762.7	35 408.6	4 354.1	89.0%
Баянзүрх	58 939.9	14 357.1	44 582.8	24.3%
Налайх	4 976.0	3 607.7	1 368.3	72.5%
Сонгинохайрхан	24 280.8	17 786.3	6 494.5	73.2%
Сүхбаатар	99 020.4	64 670.9	34 349.5	65.3%
Хан-Уул	79 498.6	63 542.0	15 956.6	79.9%
Чингэлтэй	49 970.1	41 250.0	8 720.1	82.5%
Хотын шууд	449 177.2	124 398.0	324 779.2	27.7%

2023 оны эхний 3 сарын байдлаар нийслэлийн төсвөөс нийслэл, дүүргийн байгууллагуудын төлөвлөсөн үйл ажиллагааны зардлын 369.5 (45.4%) тэрбум төгрөгийг санхүүжүүлжээ. Өөрөөр хэлбэл нийслэл, дүүргийн байгууллагууд батлагдсан төсвийнхөө 443.7 (54.6%) тэрбум төгрөгийг зарцуулаагүй байна.

ЗУРАГ 13. НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА, сая төгрөг

Ойлголт, тодорхойлолт:

Татварын орлого: Орлогын албан татвар, нийгмийн даатгалын орлого, хөрөнгийн албан татвар, нэмэгдэл өртгийн албан татвар, онцгой албан татвар, тусгай зориулалтын орлого, гадаад үйл ажиллагааны орлого, бусад татвар, төлбөр, хураамжаас бүрдэнэ.

Татварын бус орлого: Нийтлэг татварын бус орлого, хөрөнгийн орлого, тусламжийн орлого, улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлгээс бүрдэнэ.

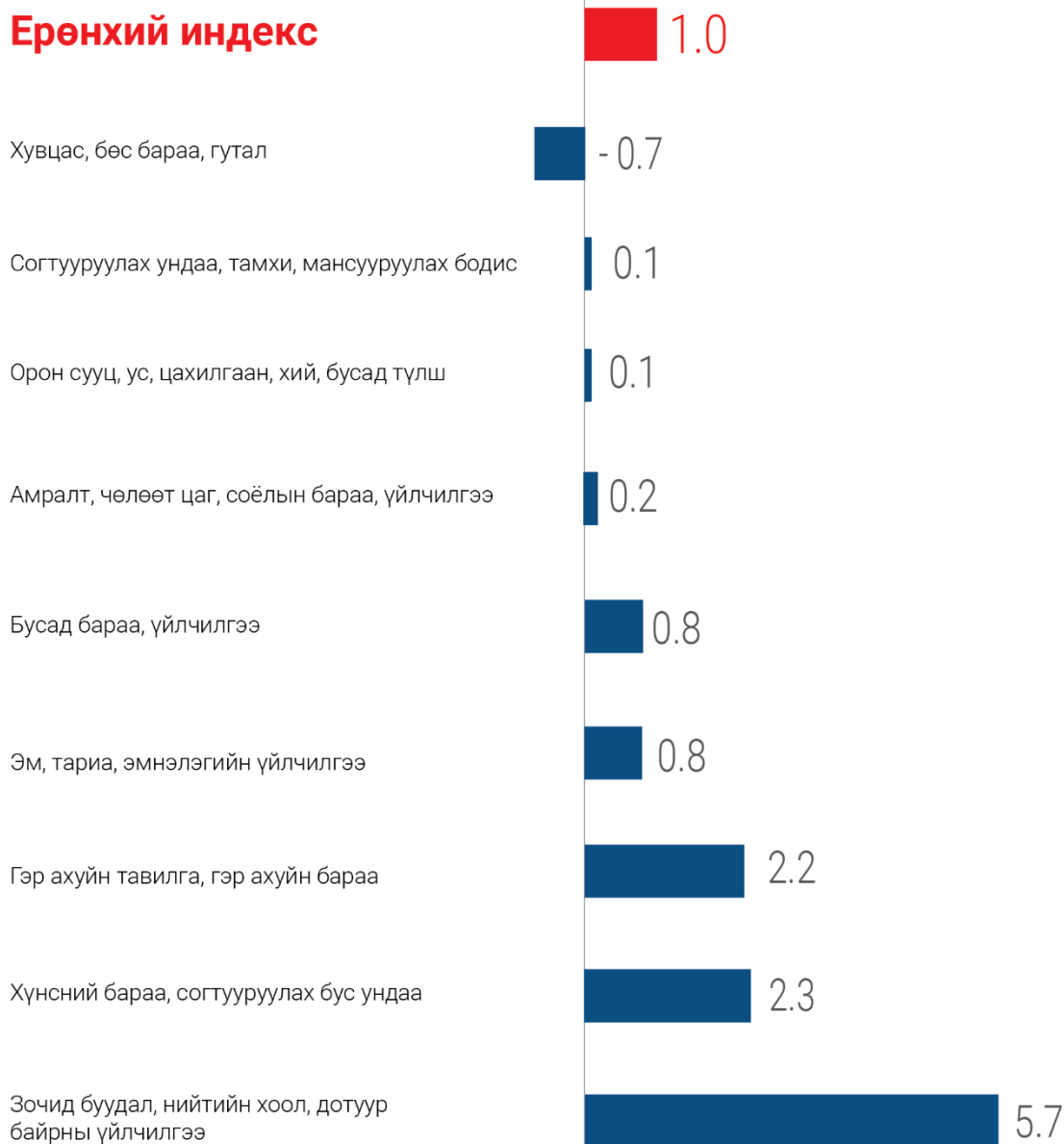
Төсвийн орлого: Ирээдүйн өв сан, тогтворжуулалтын сан болон тэнцвэржүүлсэн орлогоос бүрдэнэ.

Урсгал зардал: Бараа, ажил, үйлчилгээний зардал, зээлийн үйлчилгээний төлбөр, татаас ба урсгал шилжүүлгээс бүрдэнэ.

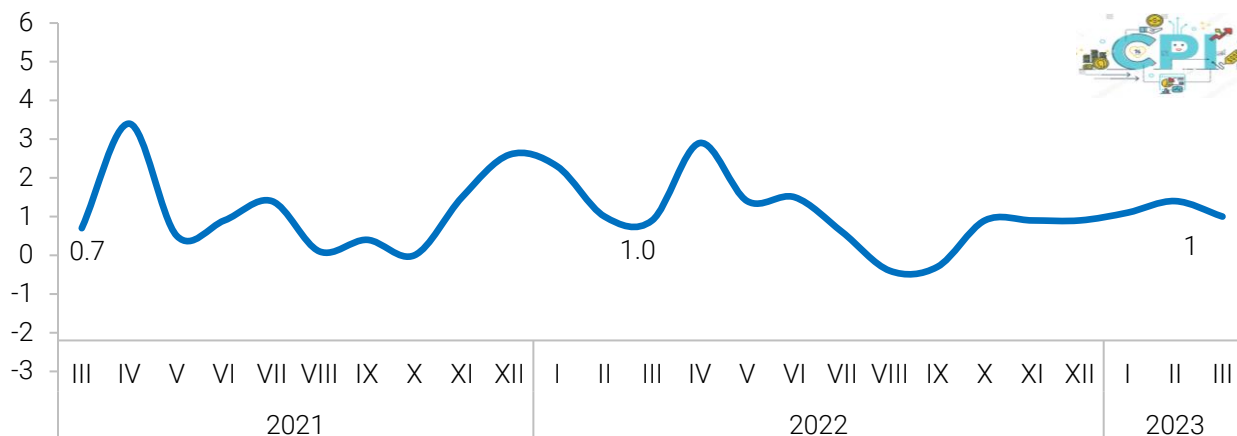
ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНИЙН ИНДЕКС (2022 оны 03 дугаар сар)

ᠮᠤᠩᠭᠤᠯᠠᠭᠤᠨ
ᠤᠨᠢᠶᠢᠨ
ᠤᠨᠢᠨᠢᠨᠢᠨ
ᠤᠨᠢᠨᠢᠨᠢᠨ
ᠤᠨᠢᠨᠢᠨᠢᠨ

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнийн индекс өмнөх оны мөн үеэс 12.1 хувиар өслөө. 2023 оны 03 дугаар сарын хэрэглээний үнийн индекс 2022 оны жилийн эцэстэй харьцуулахад 3.6 хувь, өмнөх сартай харьцуулахад 1.0 хувиар өссөн байна.

ЗУРАГ 14. ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНИЙН ИНДЕКС

Хэрэглээний үнийн индекс 2023 оны 03 дугаар сарыг өмнөх оны жилийн эцэстэй харьцуулахад 3.6 хувиар өсөхөд хүнсний бараа, согтууруулах бус ундаа бүлгийн үнэ 2.3 хувь, согтууруулах ундаа, тамхи, мансууруулах бодис бүлгийн үнэ 1.4 хувь, хувцас, бөс бараа, гутал бүлгийн үнэ 1.9 хувь, орон сууц, ус, цахилгаан, хийн болон бусад түлш бүлгийн үнэ 1.9 хувь, гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн бараа бүлгийн үнэ 3.7 хувь, эм тариа, эмнэлгийн үйлчилгээний бүлгийн үнэ 1.9 хувь, тээврийн бүлгийн үнэ 0.6 хувь, холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээ бүлгийн үнэ 0 хувь, амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, үйлчилгээ бүлгийн үнэ 0.6 хувь, Боловсролын үйлчилгээ бүлгийн үнэ 0 хувь, зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээ бүлгийн үнэ 8.1 хувь, Даатгал, санхүүгийн үйлчилгээ бүлгийн үнэ 2.8 хувь, бусад бараа, үйлчилгээний бүлгийн үнэ 5.3 хувиар тус тус өссөн нь нөлөөлсөн байна.

ХҮСНЭГТ 18. ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНИЙН ИНДЕКС, барааны бүлгээр

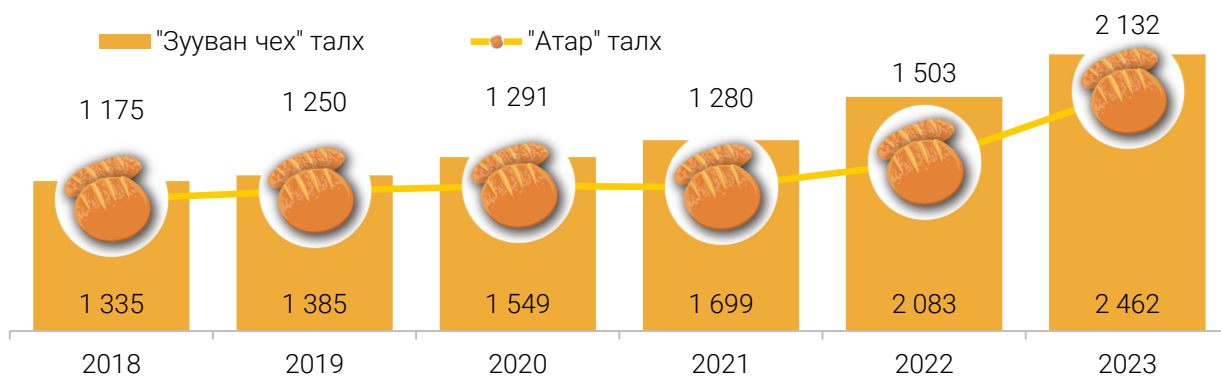
Бараа, үйлчилгээний бүлгийн нэр	2022-III 2021-III	2023-III 2022-III	2023-III 2022-XII	2023-III 2023-II
Ерөнхий индекс	115.8	112.1	103.6	101.0
Хүнсний бараа, согтууруулах бус ундаа	118.7	115.6	108.3	102.3
Согтууруулах ундаа, тамхи, мансууруулах бодис	108.5	109.4	101.4	100.1
Хувцас, бөс бараа, гутал	112.2	115.7	101.9	99.3
Орон сууц, ус, цахилгаан, хийн болон бусад түлш	118.0	119.6	101.9	100.1
Гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн бараа	111.1	113.6	103.7	102.2
Эм тариа, эмнэлгийн үйлчилгээ	118.0	107.0	101.9	100.8
Тээвэр	124.1	104.0	100.6	100.0
Холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээ	105.6	101.9	100.0	100.0
Амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, үйлчилгээ	103.1	110.2	100.6	100.2
Боловсролын үйлчилгээ	105.9	110.7	100.0	100.0
Зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээ	116.7	119.1	108.1	105.7
Даатгал, Санхүүгийн үйлчилгээ		108.4	102.8	100.0
Бусад бараа, үйлчилгээ	116.3	122.0	105.3	100.8

2023 оны 03 дугаар сард үнийн ажиглалт хийхээр хэрэглээний сагсанд сонгогдсон 404 нэрийн бараа, үйлчилгээний 20 хувийн үнэ өсөж, 8 хувийн үнэ буурч, 72 хувийн бараа үйлчилгээний үнэ өмнөх сартай харьцуулахад тогтвортой байв.

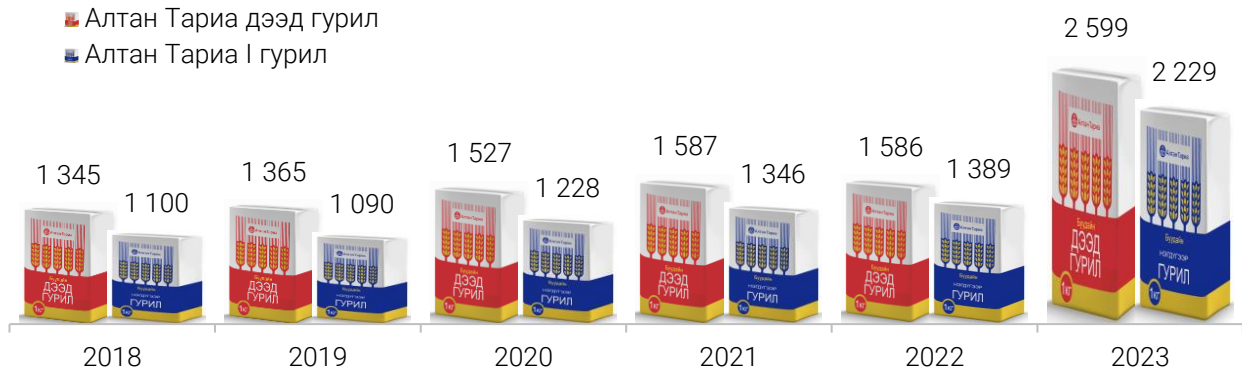
ХҮСНЭГТ 19. УЛААНБААТАР ХОТЫН ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНИЙН САРЫН ИНДЕКС/ээрэг, сөрөг/

Бараа, үйлчилгээний бүлэг	Үнийн өөрчлөлт хувь	Дэд бүлэг, зарим барааны үнийн өөрчлөлт
Хүнсний бараа, согтууруулах бус ундаа	2.3	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд талх, гурил, будааны үнэ 0.4 хувиар, Мах, махан бүтээгдэхүүний үнэ 5.9 хувиар, Сүү, сүүн бүтээгдэхүүний үнэ 0.9 хувиар, хүнсний ногооны үнэ 1.7 хувиар, Жимсний болон ногооны шүүсний үнэ 2.0 хувиар, Бэлэн хоол, хүнсний бусад бүтээгдэхүүний үнэ 0.2 хувиар г.м өссөн нь тус тус нөлөөлөв.
Согтууруулах ундаа, тамхи, мансууруулах бодис	0.1	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд архи, спиртын үнэ 0.5 хувиар, шар айрагны үнэ 0,9 хувиар өссөн нь нөлөөлөв.
Хувцас, бөс бараа, гутал	0.7	Энэ бүлгийн үнийн бууралтад бүх төрлийн хувьцасны үнэ 0.8 хувиар, жижиг эдлэл, хэрэгсэлийн үнэ 0,1 хувиар, бүх төрлийн гутлын үнэ 0.6 хувиар тус тус буурсан нь нөлөөлөв.
Орон сууц, ус, цахилгаан, хийн болон бусад түлш	0.1	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд Орон сууцны урсгал засварын бараа, материалын үнэ 0.3 хувиар өссөн нь нөлөөлөв.
Гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн бараа	2.2	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд гэр ахуйн цахилгаан хэрэгсэлийн барааны засвар үйлчилгээний үнэ 24.4 хувиар, Гэр ахуйн цэвэрлэгээний болон бусад жижиг бараа, гэрийн үйлчилгээний үнэ 7.4 хувиар, Гэр ахуй, цэцэрлэгийн зориулалттай хөдөлмөрийн багаж хэрэгсэлийн үнэ 0.3 хувиар өссөн нь нөлөөлөв.
Эм тариа, Эмнэлэгийн хэрэгсэл	0.8	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд эм тарианы үнэ 1.5 хувиар, Эрүүл мэндийн бусад барааны үнэ 0.8 хувиар өссөн нь нөлөөлөв.
Амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, бараа үйлчилгээ	0.2	Энэ бүлгийн өсөлтөд чөлөөт цаг, соёлын үйлчилгээ 1.9 хувиар, чөлөөт цагт зориулсан бусад хэрэгсэл 0.6 хувиар тус тус өссөн нь нөлөөлөв.
Зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээ	5.7	Энэ бүлгийн өсөлтөд Нийтийн хоолны үйлчилгээний үнэ 5.8 хувиар өссөн нь нөлөөлсөн байна.
Бусад бараа, үйлчилгээ	0.8	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд хувь хүнд хандсан үйлчилгээний үнэ 0.9 хувиар өссөн нь нөлөөлжээ.

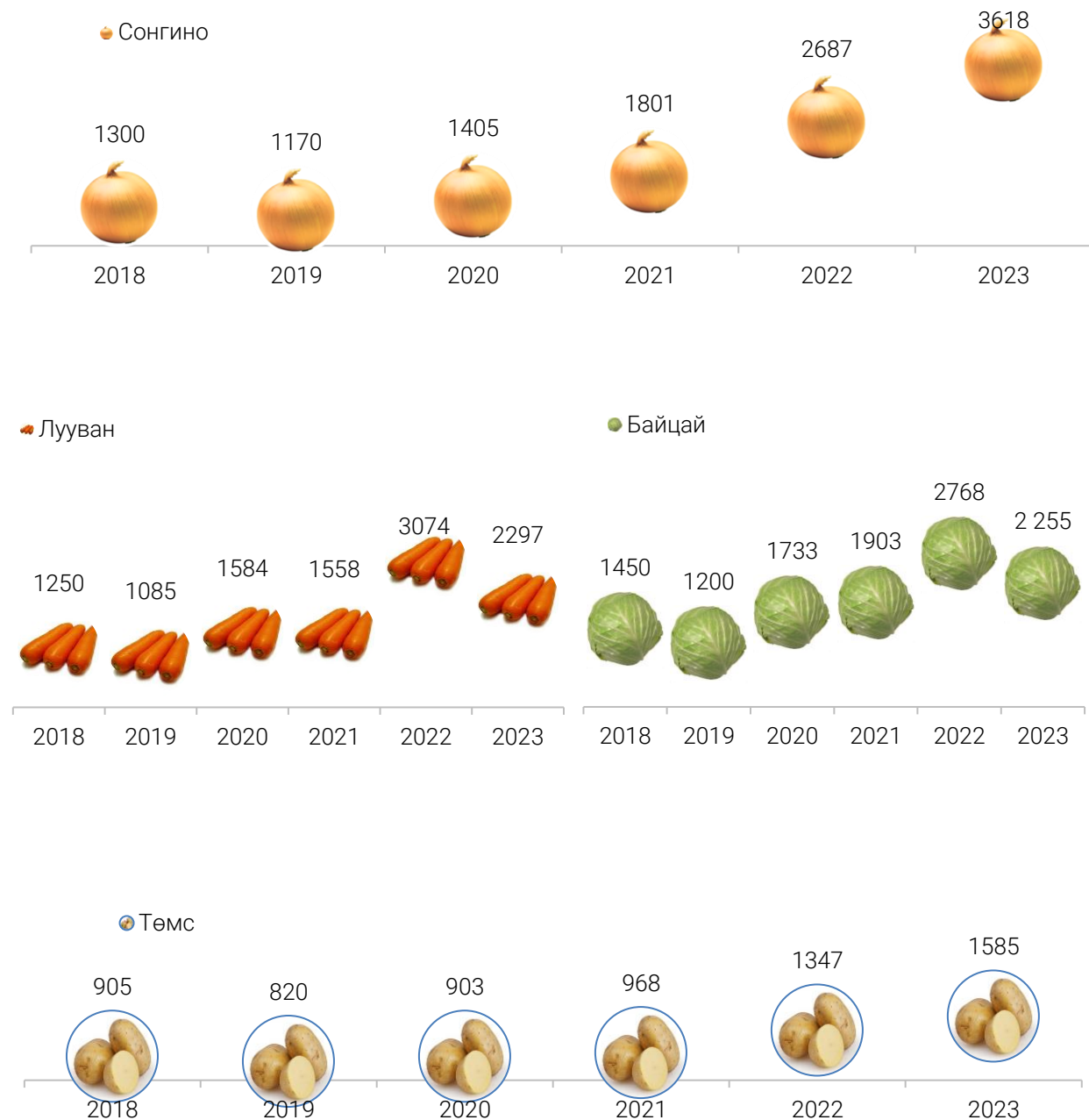
ЗУРАГ 15. НЭГ ШИРХЭГ ТАЛХНЫ ДУНДАЖ ҮНЭ, жил бүрийн III сард, төгрөг

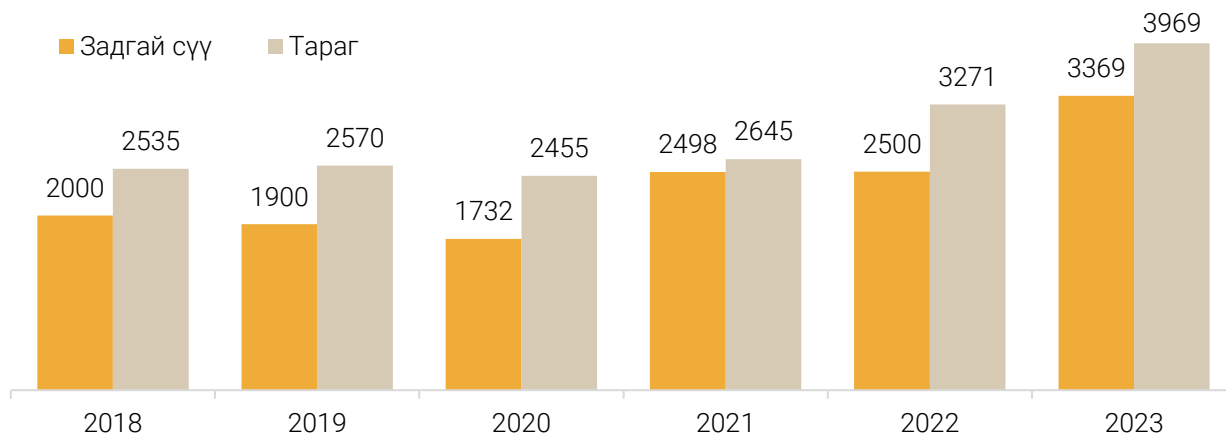
ЗУРАГ 16. НЭГ КИЛОГРАММ САВЛАСАН ГУРИЛЫН ДУНДАЖ ҮНЭ, жил бүрийн III сард, төгрөг

ЗУРАГ 17. НЭГ КИЛОГРАММ ХҮНСНИЙ НОГООНЫ ДУНДАЖ ҮНЭ, жил бүрийн III сард, төгрөг

ЗУРАГ 18. НЭГ ЛИТР СҮҮ, ТАРАГИЙН ДУНДАЖ ҮНЭ, жил бүрийн III сард, төгрөг

2023 оны 03 дугаар сард хүнсний зах, супермаркет, бөөний төвүүдэд жижиглэн худалдаалагдаж буй хонины ястай махны үнэ өмнөх сартай харьцуулахад 8.7 хувиар, үхрийн ястай мах 5.3 хувиар тус тус буурсан байна.

ХҮСНЭГТ 20. НЭГ КИЛОГРАММ МАХНЫ ЖИЖИГЛЭН ХУДАЛДАХ ДУНДАЖ ҮНЭ, төгрөг

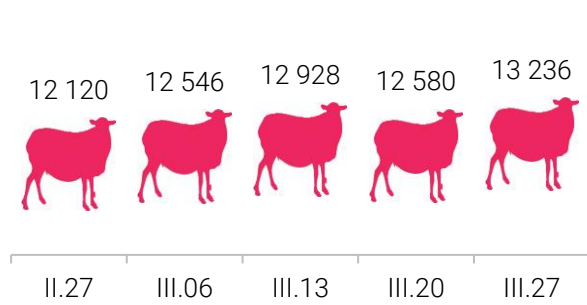
Үхрийн ястай мах

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2016	6 165	6 875	7 105	8 170	8 495	7 930	6 950	6 865	6 120	5 235	5 495	5 580
2017	6 775	7 405	7 785	7 985	8 230	7 905	7 725	7 375	7 250	6 945	6 710	6 505
2018	6 615	7 110	7 740	8 365	8 465	8 735	9 085	8 225	7 780	7 845	8 005	8 305
2019	8 875	8 925	9 390	9 635	10 960	11 700	12 280	11 540	11 375	10 950	10 090	9 755
2020	10 535	11 415	11 665	11 735	11 940	12 640	12 760	11 760	11 235	10 855	11 075	11 210
2021	11 615	12 605	12 670	13 850	13 960	14 770	14 800	13 700	13 420	13 280	13 345	13 495
2022	14 060	14 235	14 260	14 530	15 390	15 390	15 120	14 240	13 730	13 590	13 275	13 395
2023	13 520	14 245	14 955									

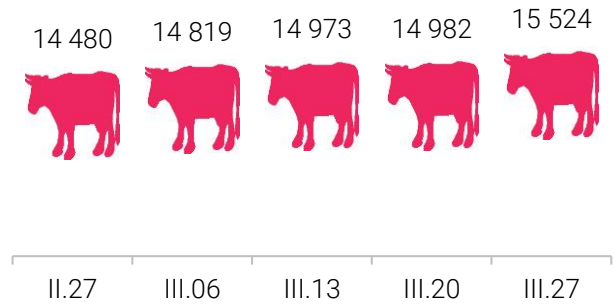
Хонины ястай мах

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2016	4 625	5 495	5 970	6 935	6 945	6 525	5 780	5 605	4 940	4 250	3 945	4 390
2017	5 650	6 030	6 675	7 080	7 235	6 700	6 575	6 395	6 210	5 760	5 380	5 140
2018	5 240	5 945	6 560	7 290	7 490	7 515	7 535	6 980	6 415	6 440	6 690	6 695
2019	7 170	7 340	7 945	8 710	9 820	10 430	10 045	9 700	9 640	9 095	7 710	7 635
2020	8 705	9 600	9 765	9 835	10 125	10 385	10 650	9 870	9 170	8 715	8 635	8 580
2021	9 040	10 460	10 705	12 320	12 390	12 695	12 440	11 380	10 975	11 005	10 775	10 805
2022	11 485	12 295	12 585	12 620	12 705	12 805	12 360	11 530	11 025	10 270	9 870	9 920
2023	10 440	11 350	12 680									

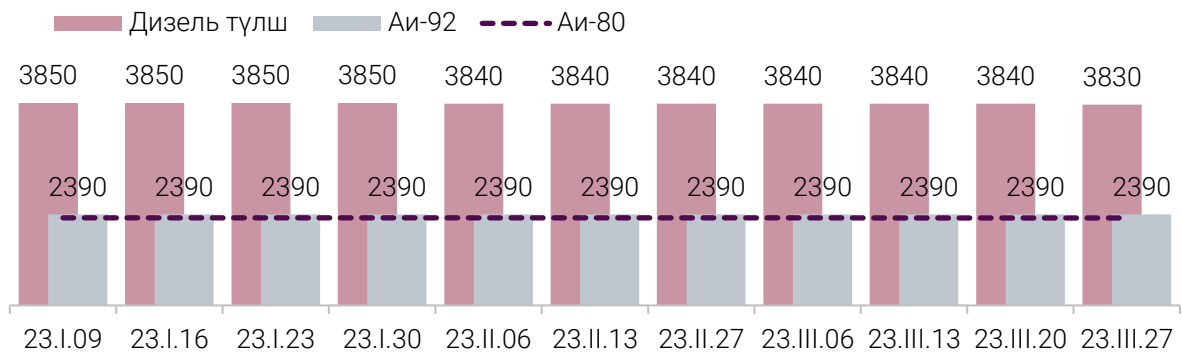
ЗУРАГ 19. НЭГ КГ ХОНИНЫ МАХНЫ ДУНДАЖ ҮНЭ, төгрөг

ЗУРАГ 20. НЭГ КГ ҮХРИЙН МАХНЫ ДУНДАЖ ҮНЭ, төгрөг

ЗУРАГ 21. НЭГ ЛИТР ШАТАХУУНЫ ҮНЭ, өөрчлөлт орсон өдрөөр

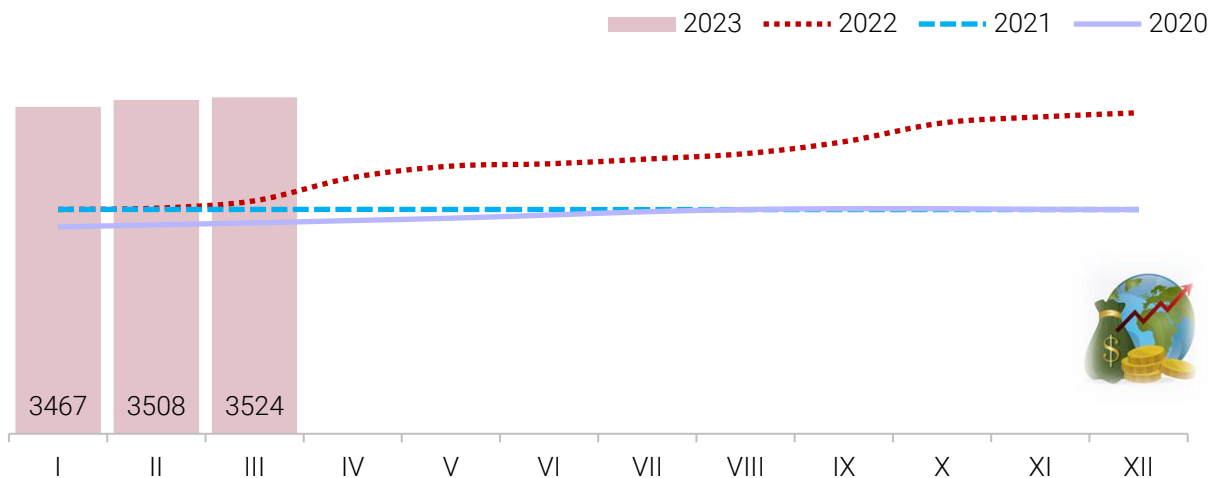
ХҮСНЭГТ 21. ТҮЛШНИЙ ҮНЭ, төгрөг

Байршил	2021.III.31			2022.III.30			2023.III.27		
	Түлшний мод шуудай (6-7 кг)		Сайжруулсан түлш 25 кг Хар мод	Түлшний мод шуудай (6-7 кг)		Сайжруулсан түлш 25 кг Нарс мод	Түлшний мод шуудай (6-7 кг)		Сайжруулсан түлш 25 кг
	Хар мод	Нарс мод		Нарс мод	Хар мод		Хар мод	Нарс мод	
Чингэлтэй	4 000	4 000	937	6 000	6 000	1 875	6 500	6 000	3 750
Сүхбаатар	4 000	4 000	937	6 000	6 000	1 875	7 000	6 000	3 750
Цайз зах	4 500	4 500	937	6 000	5 500	1 875	7 000	6 000	3 750
Хангай зах	3 500	4 000	937	6 000	6 000	1 875	6 500	6 000	3 750
Дундаж үнэ	4 000	4 125	937	6 000	5 875	1 875	6 750	6 000	3 750

ХҮСНЭГТ 22. НЭГ ЛИТР ШАТАХУУНЫ ҮНЭ, төгрөг

ШТС	2022.III.30					2023.III.27				
	Аи 95	Аи 80	Аи 92	Дизель түлш	Газ	Аи 95	Аи 80	Аи 92	Дизель түлш	Газ
Жаст Ойл	2 990				-			2 390	3 750	-
Петровис	3 060	2 370	2 390	3 130	-	3 710	2 370	2 390	3 850	-
Магнай трейд	3 070	-	2 390	3 135	-	3 710	-	2 390	3 850	-
Сод монгол	3 060	-	2 385	3 130	-	3 710	2 315	2 390	3 850	-
Шунхлай	3 060	-	2 385	3 130	-	3 710	2 350	2 390	3 850	-
Юнигаз	-	-	-	-	1 650	-	-	-	-	1 790
Дундаж үнэ	2 760	2 035	2 130	2 776	1 855	3 710	2 345	2 390	3 830	1 790

ЗУРАГ 22. АМ.ДОЛЛАРЫН ХАНШИЙН САРЫН ДУНДАЖ ХӨДӨЛГӨӨН, төгрөг⁸

⁸ Мэдээллийн эх сурвалж: Монголбанкны статистикийн мэдээлэл

ХҮСНЭГТ 23. ХҮНСНИЙ БАРААНЫ ДУНДАЖ ҮНИЙН ЗЭРЭГЦҮҮЛЭЛТ, 2022 оны XII сар, 2023 оны III сар

№	Бүтээгдэхүүний нэр		хэмжих нэгж	2022 XII.26	2023 I.02	2023 I.09	2023 I.16	2023 I.23	2023 I.30	2023 II.06	2023 II.13	2023 II.27	2023 III.06	2023 III.13	2023 III.20	2023 III.27	22.III.20 23.III.27	
1	"Алтан тариа" гурил	дээд	кг	2 361	2 361	2 413	2 421	2 439	2 450	2 450	2 440	2 440	2 449	2 449	2 449	2 457	100.3	
		1-р зэрэг	кг	2 003	2 003	2 042	2 052	2 058	2 062	2 062	2 055	2 055	2 072	2 085	2 085	2 093	100.4	
2	"Алтан тариа" савласан гурил	дээдийн дээд	кг	3 401	3 401	3 409	3 409	3 409	3 432	3 432	3 432	3 432	3 432	3 432	3 432	3 432	3 432	100.0
		дээд	кг	2 479	2 479	2 565	2 574	2 574	2 582	2 589	2 579	2 579	2 579	2 604	2 604	2 604	2 604	100.0
		1-р зэрэг	кг	2 081	2 081	2 174	2 179	2 179	2 187	2 194	2 194	2 194	2 194	2 224	2 240	2 240	2 248	100.4
		2-р зэрэг	кг	1 431	1 431	1 431	1 459	1 459	1 479	1 463	1 463	1 463	1 463	1 463	1 463	1 463	1 470	100.5
3	Сүү	Сүү ХК 1л	литр	3 960	3 960	3 960	3 960	3 960	3 960	4 429	4 429	4 429	4 429	4 429	4 429	4 429	100.0	
		Сүү ХК 0.5л	литр	2 037	2 037	2 037	2 037	2 037	2 037	2 245	2 245	2 245	2 245	2 245	2 245	2 245	2 245	100.0
		Задгай	литр	2 950	2 950	3 000	3 000	3 347	3 347	3 429	3 429	3 429	3 429	3 429	3 347	3 347	3 293	98.4
4	Тараг, Цэцгийтэй		литр	3 687	3 687	3 687	3 687	3 687	3 687	3 950	3 950	3 950	3 950	3 950	3 950	4 045	102.4	
5	Талх	Атар	ширхэг	2 148	2 156	2 140	2 132	2 132	2 132	2 132	2 132	2 132	2 132	2 132	2 132	2 132	2 132	100.0
		Зууван чех	ширхэг	2 462	2 462	2 462	2 462	2 462	2 462	2 462	2 462	2 462	2 462	2 462	2 462	2 462	2 462	100.0
		Хар талх	300 гр	1 790	1 790	1 790	1 790	1 790	1 790	1 790	1 790	1 790	1 790	1 790	1 790	1 790	1 790	100.0
6	Будаа	цагаан	кг	4 538	4 538	4 538	4 629	4 646	4 646	4 646	4 646	4 646	4 646	4 646	4 646	4 664	100.4	
		шар	кг	3 244	3 244	3 244	3 244	3 244	3 244	3 244	3 244	3 244	3 244	3 244	3 244	3 244	3 244	100.0
7	Цэцгийн тос, "Сүү" ХК		200 гр	7 389	7 389	7 389	7 389	7 389	7 389	7 389	7 389	7 389	7 389	7 389	7 389	7 389	100.0	
8	Ургамлын тос, "Янта"		1 литр	8 231	8 231	8 295	8 295	8 413	8 494	8 446	8 448	8 328	8 179	8 179	8 179	8 201	100.3	
9	Ногоон цай, Сtimo		90 гр	3 804	3 804	3 804	3 804	3 788	3 788	3 788	3 788	3 788	3 788	3 788	3 788	3 788	100.0	
10	Элсэн чихэр		кг	3 771	3 771	3 771	3 771	3 771	3 771	3 771	3 771	3 771	3 771	3 771	3 771	3 771	100.0	
11	Хонины мах	ястай	кг	10 144	10 294	10 360	10 422	10 680	10 986	11 229	11 834	12 120	12 546	12 928	12 580	13 236	105.2	
		цул	кг	11 044	11 174	11 413	11 443	11 596	11 632	12 073	12 501	12 678	12 814	13 548	13 159	13 730	104.3	
12	Үхрийн мах	ястай	кг	13 438	13 586	13 385	13 440	13 679	13 967	14 289	14 480	14 480	14 819	14 973	14 982	15 524	103.6	
		цул	кг	15 622	15 695	15 703	15 749	15 969	16 014	16 474	16 668	16 668	16 735	16 807	16 847	17 634	104.7	
13	Адууны мах, ястай		кг	9 568	9 568	9 755	9 838	10 439	10 889	11 197	12 298	12 298	12 198	11 780	12 198	12 298	100.8	
14	Ямааны мах, ястай		кг	8 153	8 153	8 330	8 330	8 500	8 830	9 000	9 664	9 664	9 664	9 664	9 664	9 664	100.0	
15	Төмс, Монгол		кг	1 477	1 477	1 505	1 489	1 516	1 463	1 485	1 488	1 458	1 543	1 543	1 685	1 697	100.7	
16	Лууван, Монгол		кг	2 329	2 329	2 356	2 397	2 439	2 373	2 403	2 403	2 265	2 238	2 238	2 359	2 387	101.2	
17	Байцай, Монгол		кг	2 187	2 196	2 227	2 273	2 295	2 466	2 334	2 334	2 210	2 181	2 146	2 356	2 384	101.2	
18	Хүрэн манжин, Монгол		кг	2 882	2 882	2 920	2 964	2 951	3 386	3 386	3 386	3 386	3 531	3 531	3 521	3 558	101.0	
19	Сонгино, Монгол		кг	2 903	2 903	2 919	2 966	3 058	3 285	3 316	3 724	3 665	3 577	3 577	3 625	3 644	100.5	
20	Алим, Польш		кг	6 475	6 708	6 708	6 708	6 708	6 708	6 708	6 708	6 708	6 708	6 708	6 708	6 708	100.0	
21	Өндөг, Монгол		ширхэг	542	543	533	523	521	517	516	516	495	520	537	540	546	101.1	

ХҮСНЭГТ 24. ХҮНСНИЙ БАРААНЫ ДУНДАЖ ҮНИЙН ЗЭРЭГЦҮҮЛЭЛТ, 2016-2023 оны III сарын 27

№	Бүтээгдэхүүний нэр		хэмжих нэгж	2016.II	2017.III	2018.III	2019.III	2020.III	2021.III	2022.III	2023 III.20	2022/2021	2022/2020	2022/2019	2022/2018	2022/2017	2022/2016
1	"Алтан тариа" гурил	дээд	кг	1 270	1 240	1 310	1 347	1 427	1 577	1 624	2 449	150.8	155.3	171.6	181.8	186.9	197.5
		1-р зэрэг	кг	1 065	1 000	1 075	1 061	1 181	1 376	1 406	2 085	148.3	151.5	176.6	196.5	194.0	208.5
2	"Алтан тариа" савласан гурил	дээдийн дээд	кг	1 595	1 585	1640	1 763	2 165	2 229	2 474	3 432	138.7	154.0	158.5	194.7	209.3	216.6
		дээд	кг	1 295	1 265	1 345	1 363	1 510	1 614	1 586	2 604	164.2	161.3	172.5	191.0	193.6	205.8
		1-р зэрэг	кг	1 090	1 040	1 100	1 091	1 228	1 412	1 389	2 240	161.3	158.6	182.4	205.3	203.6	215.4
		2-р зэрэг	кг	835	810	870	865	920	990	1 042	1 463	140.4	147.8	159.0	169.1	168.2	180.6
3	Сүү	Сүү ХК 1л	литр	2 115	2 360	2 740	2 690	2 680	2 841	3 314	4 429	133.6	155.9	165.3	164.6	161.6	187.7
		Сүү ХК 0.5л	литр	925	1 040	1 115	1 121	1 207	1 325	1 600	2 245	140.3	169.4	186.0	200.3	201.4	215.9
		Задгай	литр	1 300	1 700	2 000	1 897	1 897	2 449	2 500	3 347	133.9	136.7	176.4	176.4	167.3	196.9
4	Тараг, Цөцгийтэй		литр	2 160	2 160	2 595	2 552	2 455	2 731	3 271	3 950	120.8	144.7	160.9	154.8	152.2	182.9
5	Талх	Атар	ширхэг	1 150	1 165	1 175	1 251	1 299	1 280	1 503	2 132	141.9	166.6	164.2	170.5	181.5	183.0
		Зууван чех	ширхэг	1 255	1 225	1 335	1 385	1 557	1 699	2 083	2 462	118.2	144.9	158.1	177.8	184.4	201.0
		Хар талх	300 гр		870	925	957	1 091	1 217	1 349	1 790	132.7	147.1	164.1	187.0	193.5	
6	Будаа	цагаан	кг				3 470	3 699	3 671	4 381	4 646	106.0	126.5	125.6			
		шар	кг	1 695	1 775	1 740	1 931	2 803	2 418	2 566	3 244	126.4	134.1	115.7	168.0	186.4	182.7
7	Цөцгийн тос, "Сүү" ХК		200 гр	3 255	3 290	5 235	4 247	4 174	4 273	6 558	7 389	112.7	172.9	177.0	174.0	141.1	224.6
8	Ургамлын тос, "Янта"		1 литр		3 350	3 590	3 472	3 471	4 288	5 932	8 179	137.9	190.7	235.6	235.6	227.8	
9	Ногоон цай, Сtimo		90 гр		1 470	1 515	1 521	1 537	1 572	1 994	3 788	189.9	240.9	246.4	249.0	250.0	
10	Элсэн чихэр		кг				2 772	2 747	2 765	3 251	3 771	116.0	136.4	137.3			
11	Хонины мах	ястай	кг	7 245	6 840	7 155	8 588	9 694	11 414	12 610	12 580	99.8	110.2	129.8	146.5	175.8	183.9
		цул	кг	7 800	6 960	7 540	8 622	9 143	11 693	12 818	13 159	102.7	112.5	143.9	152.6	174.5	189.1
12	Үхрийн мах	ястай	кг	8 265	7 945	8 200	9 642	11 616	13 208	14 126	14 982	106.1	113.4	129.0	155.4	182.7	188.6
		цул	кг	9 590	9 300	9 720	11 990	13 794	15 196	16 530	16 847	101.9	110.9	122.1	140.5	173.3	181.1
13	Адууны мах, ястай		кг	5 650	6 200	6 075	6 745	9 109	11 929	10 442	12 198	116.8	102.3	133.9	180.8	200.8	196.7
14	Ямааны мах, ястай		кг	5 200	4 825	5 535	6 399	7 730	9 143	9 850	9 664	98.1	105.7	125.0	151.0	174.6	200.3
15	Төмс, Монгол		кг	1 075	700	1 070	986	955	968	1 347	1 685	125.1	174.1	176.5	170.9	157.5	240.7
16	Лууван, Монгол		кг	1 970	1 010	1 425	1 412	1 847	1 550	3 074	2 359	76.7	152.2	127.7	167.1	165.5	233.6
17	Байцай, Монгол		кг	1 820	1 745	1 585	1 489	1 920	1 932	2 768	2 356	85.1	121.9	122.7	158.2	148.6	135.0
18	Хүрэн манжин, Монгол		кг		1 530	2 615	1 780	1 701	2 501	3 759	3 521	93.7	140.8	207.0	197.8	134.7	
19	Сонгино, Монгол		кг	1 310	1 265	1 395	1 259	1 545	1 878	2 687	3 625	134.9	193.0	234.6	287.9	259.8	286.5
20	Алим, Польш		кг	4 035	4240	4 090	4 183	4 123	5 059	7 851	6 708	85.4	132.6	162.7	160.4	164.0	158.2
21	Өндөг, Монгол		ширхэг	285	335	295	329	343	453	413	540	130.8	119.2	157.5	164.2	183.1	161.2

ХҮСНЭГТ 25. ХҮНСНИЙ БАРААНЫ ҮНИЙН АЖИГЛАЛТ, ХҮНСНИЙ ЗАХ, ХУДАЛДААНЫ ТӨВӨӨР, 2023.III.27

№	Бүтээгдэхүүний нэр		хэмжих нэгж	Баянзүрх зах	Сансар Супер-маркет	Хүчит шонхор зах	Бөмбөгөр ХТ	Саруул зах	Барс ХТ	Таван эрдэнэ зах	Хархорин зах	Номин Супер-маркет	М-Март	Оргил Супер-маркет	Е Март	Их наяд ХТ	Дундаж үнэ	
1	"Алтан тариа" гурил	дээд	кг	2 200	2 550	2 320	2 400	2 900	2 300	2 400	2 300	2 490	2 659	2 550	2 550	2 400	2 457	
		1-р зэрэг	кг	2 100	2 195	1 920	2 000	2 500	1 920	2 000	1 920	2 079	2 304	2 206	2 195	1 950	2 093	
2	"Алтан тариа" савласан гурил	дээдийн дээд	кг	3 500	3 400	3 500	3 300	3 500	3 200	3 500	3 500	3 399	3 540	3 400	3 400	3 500	3 432	
		дээд	кг	2 600	2 580	2 500	2 400	2 900	2 500	2 600	2 600	2 569	2 680	2 580	2 580	2 800	2 604	
		1-р зэрэг	кг	2 200	2 220	2 200	2 100	2 500	2 200	2 200	2 200	2 300	2 169	2 320	2 220	2 220	2 400	2 248
		2-р зэрэг	кг	1 800	1 250	1 800	1 600	1 300	1 500	1 600	1 600	1 600	1 249	1 320	1 250	1 250	1 800	1 470
3	Сүү	Сүү ХК 1л	литр	4 400	4 500	4 500	4 500	4 300	4 200	4 200	4 400	4 499	4 500	4 500	4 500	4 600	4 429	
		Сүү ХК 0.5л	литр	2 200	2 300	2 200	2 200	2 200	2 100	2 200	2 300	2 299	2 300	2 300	2 300	2 300	2 245	
		Задгай	литр	3 500					3 000		3 200	3 500						3 293
4	Тараг, Цөцгийтэй		литр	4 100	4 100	4 000	4 000	3 800	3 900	4 200	4 000	4 099	4 100	4 100	4 100	4 100	4 045	
5	Талх	Атар	ширхэг	2 100	2 200	2 100	2 100	2 200	2 100	2 200	2 100	2 079	2 060	2 200	2 190	2 100	2 132	
		Зууван чех	ширхэг	2 600		2 500	2 300		2 300	2 400		2 469	2 560	2 530	2 520		2 462	
		Хар талх	300 гр	1 800	1 760	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 779	1 780	1 760	1 790	1 800	1 790	
6	Будаа	цагаан	кг	4 500	5 550	4 200	4 200	5 000	3 500	5 000	4 000	5 249	5 360	5 240			4 664	
		шар	кг	3 000		3 000	2 500		3 000	3 500	3 500	4 939				3 000	3 244	
7	Цөцгийн тос, "Сүү" ХК		200 гр	7 200	7 400	8 000	7 500	7 000	7 200	7 500	7 200	7 399	7 400	7 400	7 400	7 500	7 389	
8	Ургамлын тос, "Янта"		1 литр	7 500	9 440	7 500	7 500	8 500	7 000	8 000	7 000	9 289	9 760	7 750	9 580	8 500	8 201	
9	Ногоон цай, Сtimo		90 гр	4 000	3 730	3 800			3 800		4 000	3 749	3 670		3 300	4 100	3 788	
10	Элсэн чихэр		кг	3 500	4 880	3 500	3 000		3 500	3 500	3 300	4 674	4 900			3 500	3 771	
11	Хонины мах	ястай	кг	13 000		10 500	13 500	15 800	13 500	14 500	9 800	12 499	14 900	12 500	13 480	16 500	13 236	
		цул	кг	13 500		11 000			14 400	14 800	11 500	15 499		13 500	13 800	16 500	13 730	
12	Үхрийн мах	ястай	кг	15 500		14 000	15 000	18 500	15 500	15 500	13 500	15 499			15 800	17 000	15 524	
		цул	кг	17 000	15 000	15 500	17 000	21 000	16 800	18 500	16 500	18 000	18 500	17 500	19 900	19 000	17 634	
13	Адууны мах, ястай		кг	12 000		12 000			12 500	12 500	12 500						12 298	
14	Ямааны мах, ястай		кг	10 000		9 500					9 500						9 664	
15	Төмс, Монгол		кг	2 000	1 390	1 500	1 500	2 500	1 500	1 800	1 500	1 599	1 950	1 650	1 490	2 000	1 697	
16	Лууван, Монгол		кг	2 500	1 590	2 500	2 500	3 500	2 000	2 500	2 500	2 099	2 200	3 100	2 100	2 500	2 387	
17	Байцай, Монгол		кг	2 500	1 590	2 500	2 500	3 500	2 500	2 800	2 500	2 399	2 400	1 850	1 980	2 500	2 384	
18	Хүрэн манжин, Монгол		кг	4 000	3 000	4 000	4 000	4 500	3 500	4 000	3 500	2 799	3 500	2 800	2 800	4 500	3 558	
19	Сонгино, Монгол		кг	4 500	3 090	4 000	3 500	4 500	3 500	4 000	3 500	3 199	4 500	2 800	3 300	3 500	3 644	
20	Алим, Польш		кг	6 500		7 000	7 000		6 000	6 500	6 000		8 200				6 708	
21	Өндөг, Монгол		ширхэг	550	584	500	520	560	520	550	520	587	580	540	545	550	546	

ХҮСНЭГТ 26. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ГОЛ НЭР ТӨРЛИЙН ЗАРИМ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮНЭ

Төрөл	2020		2021		2022		2023	
	II	III	II	III	II	III	II	III
	төгрөг							
Тэмээний шир	22 500	20 000	65 000	62 500	15 000	17 500	20 000	22 500
Адууны шир	9 500	8 666	12 667	12 333	9 170	10 300	12 000	7 500
Үхрийн шир	5 900	8 000	12 500	5 333	6 750	5 660	8 000	8 500
Хонины арьс	1 900	1 250	750	1 250	1 000	1 000	-	2 000
Ямааны арьс (ноолууртай)	-	14 000	-	30 000	41 500	36 600	30 000	35 000
Ямааны ноолуур	-	55 000	-	128 333	100 000	145 000	-	-

Нийслэлийн түүхий эдийн захуудын дундаж үнээр соёолон адуу 1250.0 мянган төгрөг, 3 настай үхэр 1800.0 мянган төгрөг, эр хонь 290.0 мянган төгрөг, эм хонь 230.0 мянган төгрөгийн ханштай байв.

Нийслэлийн түүхий эдийн захуудын сарын дундаж үнээр адууны шир 7500 төгрөг, үхрийн шир 1.8-2.3 метр урттай 8500 төгрөг бол, 2.3 метрээс дээш урттай нь 15000 төгрөгийн ханштай байна.

Ойлголт, тодорхойлолт:

Хэрэглээний сагс: Үнийн индекс тооцох зорилгоор бүрдүүлсэн дундаж өрхийн хэрэглээг төлөөлөх чадвартай, хүн амын өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний нэр төрлийн жагсаалтыг ойлгоно.

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний жин: Өрхийн худалдаж авсан бараа, үйлчилгээний нийт зардалд тухайн бараа, үйлчилгээний зардлын эзлэх хувь.

Хэрэглээний үнийн индекс (ХҮИ): Хэрэглэгчдийн худалдаж авсан бараа, үйлчилгээний нэр төрөл, чанар өөрчлөлтгүй тогтвортой байхад үнэ дунджаар хэрхэн өөрчлөгдөж буйг хэмжих үзүүлэлт бөгөөд нийт өрхөөр тооцсон үнийн өөрчлөлтийг харуулна.

Тооцох аргачлал:

ХҮИ-ийг хэрэглээний сагс, хэрэглээний жин гэсэн хоёр үзүүлэлтийг ашиглан, хувиргасан үнийн Ласпейресийн индексийн томъёогоор тооцно. Үүнд:

$$I_{ct}^L = \sum \left(\frac{P_{it}}{P_{it-1}} \right) \left(\frac{P_{it-1}}{P_{it-2}} \right) \dots \left(\frac{P_{i2}}{P_{i1}} \right) \left(\frac{P_{i1}}{P_{i0}} \right) \frac{P_{i0} Q_{i0}}{\sum P_{i0} Q_{i0}}$$

I_{ct}^L – t тайлант үеийн Ласпейресийн үнийн индекс
t – Тайлант үе
0 – суурь үе
 P_t^i – i барааны тайлант үеийн үнэ
 P_0^i – i барааны тайлант үеийн үнэ
 q_0^i – i барааны тайлант үеийн үнэ

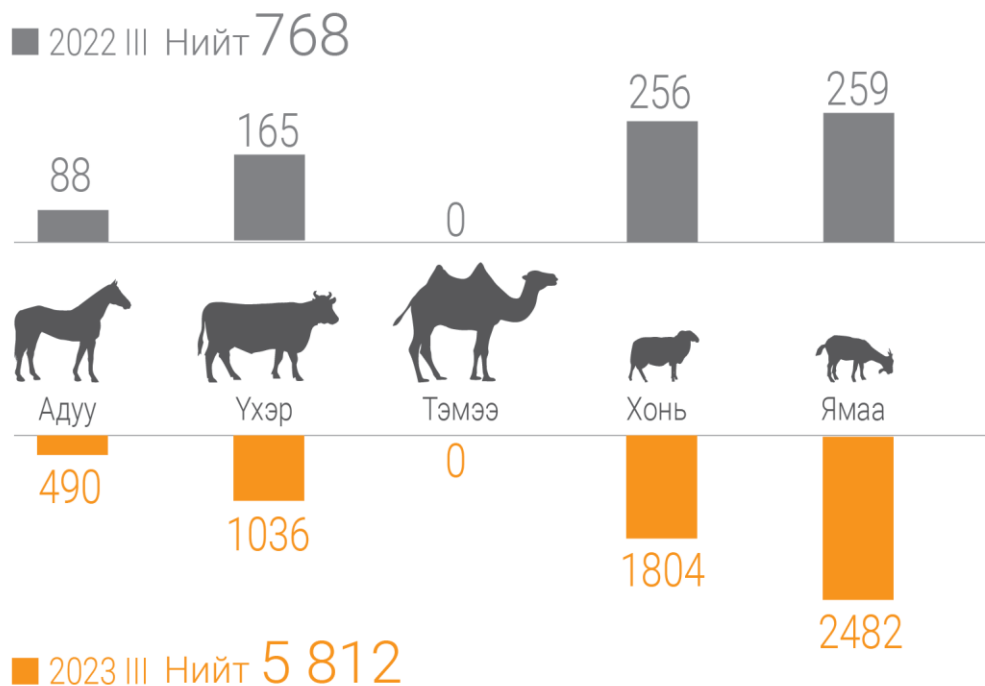
ХҮИ-ийн сагсны төлөөлөх чадварыг нэмэгдүүлэх, үнэн зөв байдлыг хангах үүднээс хэрэглээний сагс, жинг 5 жилд нэг удаа шинэчилдэг. Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний сагсыг Улаанбаатар хотод 344 бараа, үйлчилгээ (аймагт 238 бараа, үйлчилгээ)-ээр бүрдүүлж, Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн судалгааны 2015 оны үр дүнгээр жинг тооцон, 2015 оны шинэчилсэн суурьтайгаар 2017 оны 4 дүгээр сараас эхлэн тархааж байна. ХҮИ-ийг тооцохдоо бараа, үйлчилгээний геометр дундаж үнийг ашигласан.

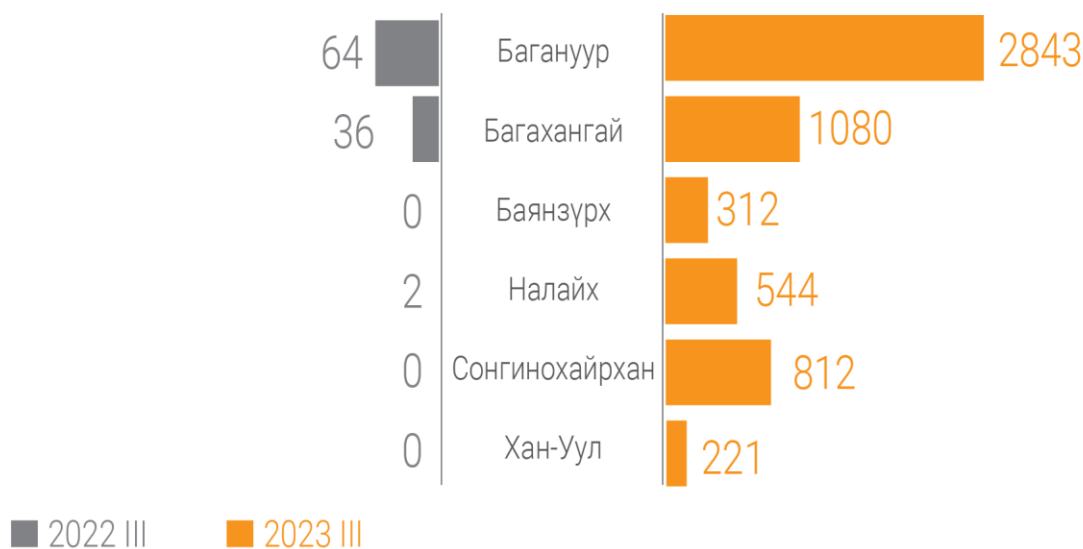
МАЛ АЖ АХУЙ (2023 оны эхний 3 сард)

МАЛ АЖ АХУЙ

ЗҮЙ БУСААР ХОРОГДСОН ТОМ МАЛ, малын төрлөөр

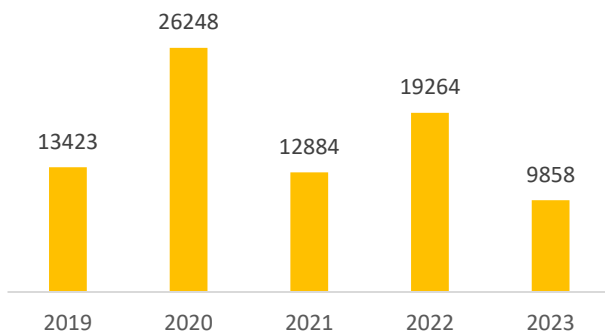

ӨВЧНӨӨР ХОРОГДСОН МАЛ, ДҮҮРГЭЭР

Мал төллөлт, төл бойжилт: Нийслэлийн хэмжээнд 2023 оны эхэнд тоологдсон төллөх насны нийт 210059 хээлтэгч малын 10785 (5.1%) нь 2023 оны эхний 3 сард төллөсөн байна. Эм хонины 38.6 хувь, эм ямааны 28.5 хувь, үнээний 20.9 хувь, гүүний 11.8 хувь нь төллөжээ. Нийт 10785 төл гарсны 927 төл мал хорогдож, 9858 төл бойжиж, төл бойжилт 91.4 хувьтай байна.

ЗУРАГ 23. БОЙЖУУЛСАН ТӨЛИЙН ТОО, I-III сард

Мал төллөлтийн мэдээг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад төллөсөн хээлтэгч 8.8 (44.9%) мянган толгойгоор, бойжсон төл 9.4 (48.8%) мянган толгойгоор өссөн байна.

Бойжуулсан нийт төлийн 0.8 хувийг унага, 34.6 хувийг тугал, 35.8 хувийг хурга, 28.7 хувийг ишиг эзэлжээ.

ХҮСНЭГТ 27. ТӨЛ БОЙЖИЛТ, ТОЛГОЙ, III сард

Дүүрэг	Төллөсөн хээлтэгч	Гарсан төл	Хорогдсон төл	Бойжсон төл	Төл бойжилт
Багануур	2 597	2 597	303	2 294	88.3
Багахангай	353	353	1	352	99.7
Баянзүрх	2 330	2 330	263	2 067	88.7
Налайх	776	776	57	719	92.6
Сонгинохайрхан	3 774	3 774	246	3 528	93.4
Хан-Уул	955	955	57	898	94.03
Дүн	10 785	10 785	927	9 858	91.4

ХҮСНЭГТ 28. ТӨЛ БОЙЖИЛТ, ТОЛГОЙ, I-III сард

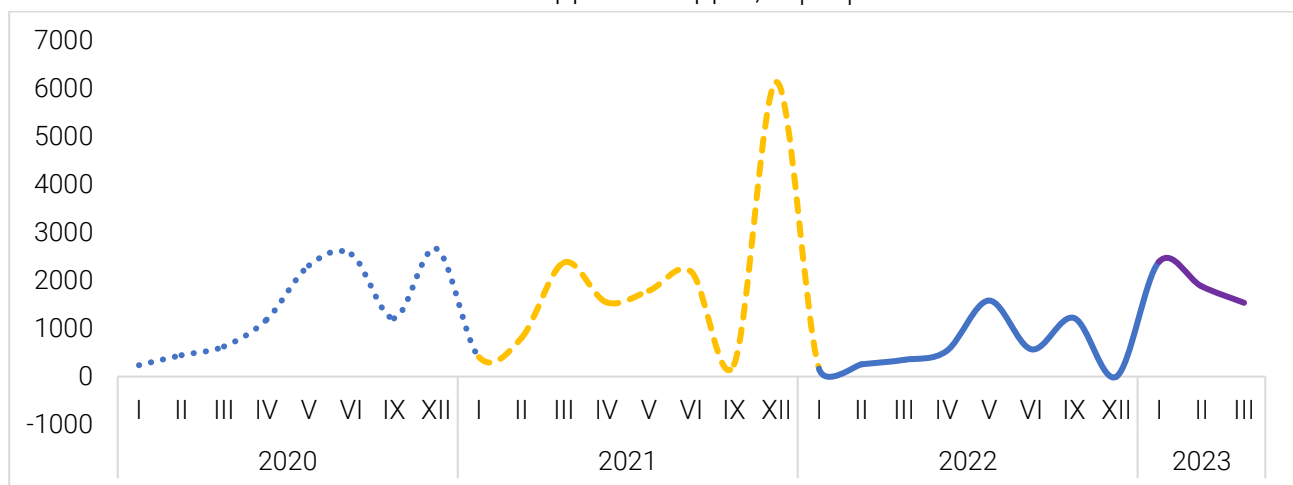
Үзүүлэлт	2021	2022	2023	Үүнээс:				
				Ботго	унага	тугал	хурга	Ботго
Гарсан төл	13 090	19 607	10 785	-	13 090	19 607	10 785	-
Бойжсон төл	12 884	19 264	9 858	-	12 884	19 264	9 858	-
Хорогдсон төл	206	343	927	-	206	343	927	-
Бойжилтын хувь	98.4	98.2	91.4	-	98.4	98.2	91.4	-

2023 оны эхний 3 сарын байдлаар 5 812 толгой том мал зүй бусаар хорогдож том малын зүй бус хорогдлын 2 205 (37.9%) нь хээлтэгч мал байна. Хорогдсон нийт малын 8.4 хувийг адуу, 17.8 хувийг үхэр, 31.0 хувийг хонь, 42.7 хувийг ямаа эзэлжээ.

ХҮСНЭГТ 29. ТОМ МАЛЫН ЗҮЙ БУС ХОРОГДОЛ, ДҮҮРГЭЭР, III сард

Төрөл	2020		2021		2022		2023	
	Хорогдсон мал	хээлтэгч	Хорогдсон мал	хээлтэгч	Хорогдсон мал	хээлтэгч	Хорогдсон мал	хээлтэгч
Нийслэлийн дүн	681	258	1 614	434	420	167	5 812	2 205
Багануур	381	154	581	78	255	62	2 843	852
Багахангай	20	20	67	60	54	51	1 080	624
Баянзүрх	29	17	180	55	44	29	312	156
Налайх	101	20	73	21	-	-	544	203
Сонгинохайрхан	63	33	258	132	31	16	812	355
Хан-Уул	87	14	455	88	36	9	211	15

ЗУРАГ 24. ТОМ МАЛЫН ЗҮЙ БУС ХОРОГДЛЫН МЭДЭЭ, сараар

Ойлголт, тодорхойлолт:

Том малын зүй бус хорогдол: Гэнэтийн аюулаар буюу байгалийн аюулт үзэгдэл, өвчнөөр хорогдсон (халдвартай, халдваргүй) зэрлэг амьтанд идүүлсэн, бариулсан ба бусад шалтгаанаар хорогдсон төл малаас бусад малыг оруулна.

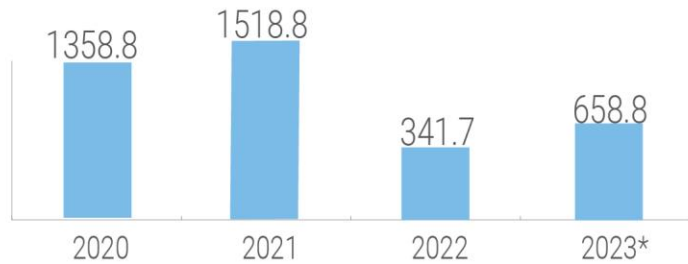
Бэлэн хээлтэгч: Малыг төрөл бүр дэх нас гүйцсэн эм малыг хамруулна.

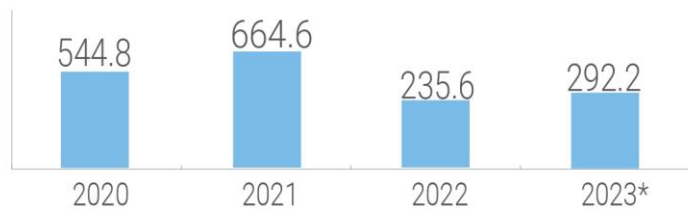
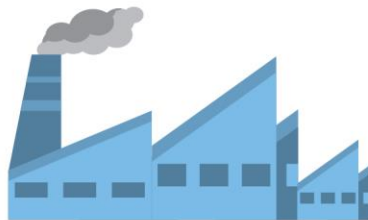
АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ НИЙТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ (2023* оны 03 дугаар сар)

ᠮᠠᠨᠢ ᠮᠤᠯᠠ ᠲᠤᠨ ᠮᠤᠭᠤᠯᠠᠭᠤᠨ
ᠠᠨᠨᠢᠨᠠᠨᠢ ᠠᠨᠨᠢᠨᠠᠨᠢ
ᠶᠡᠬᠡᠨᠠᠨᠢ ᠲᠡᠨᠢᠨᠠᠨᠢ ᠶᠡᠬᠡᠨᠠᠨᠢ
ᠶᠡᠬᠡᠨᠠᠨᠢ ᠶᠡᠬᠡᠨᠠᠨᠢ

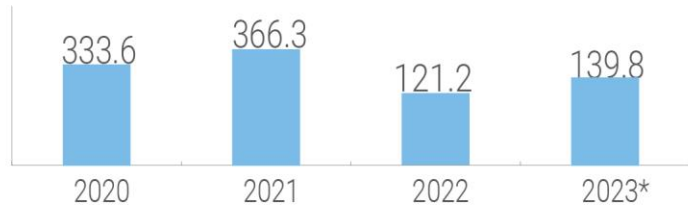
Уул уурхай, олборлолт, тэрбум төгрөг

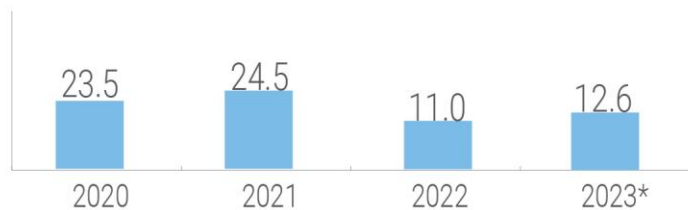
Боловсруулах үйлдвэрлэл, тэрбум төгрөг

Цахилгаан хий, уур, агааржуулалт, тэрбум төгрөг

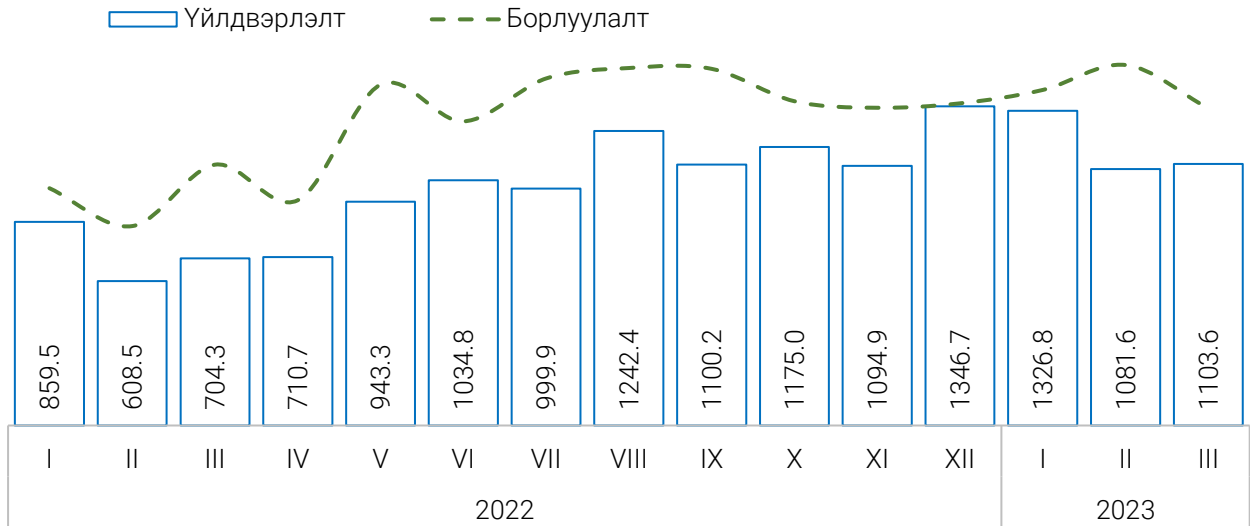

Ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал, зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа, тэрбум төгрөг

Нийслэлийн аж үйлдвэрийн газрууд 2023 оны 3 дугаар сарын гүйцэтгэлээр 11.0 их наяд төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, 13.3 их наяд төгрөгийн борлуулалт хийсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад үйлдвэрлэлт 390.3 (35.6%) тэрбум төгрөгөөр өсч, борлуулалт 237.8 (17.7%) тэрбум төгрөгөөр тус тус өссөн байна.

ЗУРАГ 25. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ, БОРЛУУЛАЛТ, тэрбум төгрөгөөр

Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл 2023 оны 3 дугаар сарын гүйцэтгэлээр 6.5 их наяд төгрөг болж, өмнөх оны мөн үеэс 317.1 (48.1%) тэрбум төгрөгөөр өсөхөд чулуун, хүрэн нүүрс олборлолт 83.3 (97.0%) тэрбум төгрөгөөр, Газрын түүхий тос, байгалийн хий олборлолт 102.2 (97.3%) тэрбум төгрөгөөр, бусад ашигт малтмал олборлолт 96.8 (23.4%) тэрбум төгрөгөөр өсөхөд нь голлон нөлөөлсөн байна.

Боловсруулах аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл 2023 оны 3 дугаар сарын гүйцэтгэлээр 1.1 их наяд төгрөг болж, өмнөх оны мөн үеэс 56.5 (19.4%) тэрбум төгрөгөөр өсөхөд мах боловсруулах, консервлох 8.3 (32.7%) тэрбум төгрөгөөр, сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 7.3 (22.0%) тэрбум төгрөгөөр, хүнсний бусад бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 3.3 (10.9%) тэрбум төгрөгөөр, үр тариа цардуул үйлдвэрлэл 7.8 (33.0%) тэрбум төгрөгөөр, Ундаа үйлдвэрлэл 10.6 (13.5%) тэрбум төгрөгөөр, цаас болон цаасан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 289.2(5.4%) сая төгрөгөөр, тамхи үйлдвэрлэл 2.8(51.9%) тэрбум төгрөгөөр, хэвлэх, дуу бичлэгийг хувилах, дахин үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа 298.6 (7.8%) сая төгрөгөөр, хуванцар бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 6.3 (59.1%) тэрбум төгрөгөөр, төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл үйлдвэрлэл 1.6 (23.8%) тэрбум төгрөгөөр, машин, тоног төхөөрөмжөөс бусад металл бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 2.2 (92.7%) тэрбум төгрөгөөр, химийн бодис болон химийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 10.3 (73.9%)тэрбум төгрөгөөр тус тус өссөн нь голлох нөлөө үзүүлсэн байна.

Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт 2023 оны 3 сарын гүйцэтгэлээр 162.1 тэрбум төгрөг болж, өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 18.5 (13.3%) тэрбум төгрөгөөр өссөн байна.

Ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа 2023 оны 3 сарын гүйцэтгэлээр 12.6 тэрбум төгрөг болж, өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 1.5 (12.5%) тэрбум төгрөгөөр өсөхөд хог хаягдлыг цуглуулах, боловсруулах, зайлуулах үйл ажиллагаа 1.5(37.9%) тэрбум төгрөгөөр өссөн нь голлох нөлөө үзүүлсэн байна.

Нийслэлийн аж үйлдвэрийн салбар 2023 оны 3 дугаар сарын гүйцэтгэлээр 1103.6 тэрбум төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт хийснээс уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбар 59.7 хувийг, боловсруулах аж үйлдвэрлэл 26.5 хувийг, цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт 12.7 хувийг, ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа 1.1 хувийг тус тус эзэлж байна.

ХҮСНЭГТ 30. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН ГОЛ НЭР ТӨРЛИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Бүтээгдэхүүн	Хэмжих нэгж	2022 I-III	2023 I-III*	<u>2022</u> 2023
Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэр				
Чулуун нүүрс	мян.тн	120.3	74.3	61.7
Хүрэн нүүрс, бөөгнөрөөгүй	мян.тн	5 214.6	4 762.4	91.3
Цэвэршүүлээгүй алт	кг	13.6	12.3	90.3
Хайлуур жоншны баяжмал	мян.тн	2 761.5	2 750.6	99.6
Боловсруулах үйлдвэр				
Малын мах	тн	2 112 728.8	2 161 968.3	102.3
Өлөн гэдэс	мян.гогцоо	819.3	1 210.7	147.8
Хиам	тн	6 430.1	6 653.7	103.5
Боловсруулсан шингэн сүү	мян.л	4 267.1	4 327.8	101.4
Гурил	тн	22 067.4	26 645.7	120.7
Талх	тн	2 041.	2 119.	103.8
Нарийн боов	тн	.	.	-
Пүнтүүз	тн	510.8	1 091.3	213.6
Цагаан архи	мян.л	80.2	83.6	104.2
Оргилуун дарснаас бусад төрлийн усан үзмийн дарс	мян.л	677.6	1 426.1	210.5
Самнасан ноолуур	тн	15.7	2 318.3	14 762.5
Хивс, шалны нэхмэл дэвсгэр	мян.м2	6 446.4	5 389.5	83.6
Сүлжмэл эдлэл-ноолуур	мян.ш	81.2	19.4	23.8
Цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамж				
Цахилгаан эрчим хүч	мян.квт.цаг	149.2	73.6	49.3
Дулааны эрчим хүч	мян.гкал	2 069.4	1 644.9	79.5
Усан хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал, зайлуулах болон орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа				
Төвлөрсөн сүлжээгээр цэвэр, бохир ус дамжуулах, түгээх үйлчилгээ (уур, халуун уснаас бусад)	мян.м3	12 278.3	13 856.4	112.9

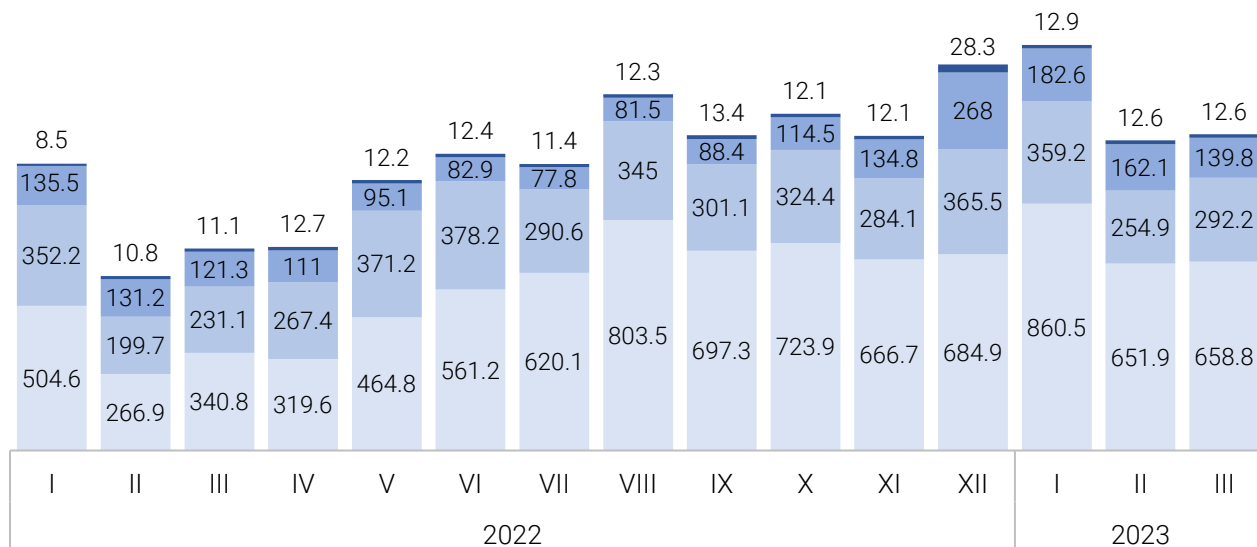
Аж үйлдвэрийн салбарын нийт борлуулалтын 704.0(52.6%) тэрбум төгрөгийг дотоодод, 634.0 (47.4%) тэрбум төгрөгийг гадаадад борлуулсан байна.

2023 оны 3 дугаар сарын урьдчилсан гүйцэтгэлээр борлуулсан нийт бүтээгдэхүүний 47.4 хувийг экспортоор гаргасан байна.

Нийт экспортын 96.4 хувийг уул уурхай, олборлолт, 2.5 хувийг боловсруулах үйлдвэрлэл эзэлж байна. Нийт экспортын 72.6 хувийг өнгөт төмөрлөгийн хүдэр олборлолт, 17.7 хувийг чулуун нүүрс олборлолт, 9.6 хувийг газрын түүхий тос, байгалийн хий олборлолт, 0.1 хувийг бусад ашигт малтмал олборлолт, 1.8 хувийг ундаа үйлдвэрлэл, 32.1 хувийг мах

боловсруулах, консервлох үйлдвэрлэл, 8.7 хувийг ээрэх, нэхэх, даавуун материал бэлтгэх үйлдвэрлэл, 36.6 хувийг утас ороох, ээрэх болон бэлтгэх үйл ажиллагаа, 15.0 хувийг арьс шир идээлэх, элдэх, боловсруулах үйлдвэрлэл тус тус эзэлж байна.

ЗУРАГ 26. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН НИЙТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, салбараар, тэрбум төгрөгөөр

- Усан хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал, зайлуулах болон орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа
- Цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамж
- Боловсруулах аж үйлдвэр
- Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэр

Ойлголт, тодорхойлолт:

Аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүн: Аж ахуйн нэгж, байгууллагын тайлант хугацаанд худалдсан буюу гадагш гүйцэтгэсэн ажил, үйлчилгээний хэмжээ юм.

Аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл: Аж ахуйн нэгж, байгууллагын тайлант хугацаанд зах зээлд болон өөрийн эцсийн хэрэглээнд зориулж үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнээс бүрдэнэ.

Эдийн засгийн үйл ажиллагааны ангилал: НҮБ-аас гишүүн орнууддаа мөрдөхийг зөвлөмж болгосон эдийн засгийн бүх төрлийн үйл ажиллагааны олон улсын стандарт ангилалд нийцүүлэн боловсруулсан үндэсний ангилал юм.

ХҮСНЭГТ 31. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН НИЙТ БҮТЭЭГ ДЭХҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ, оны үнээр

Салбар	Нийт бүтээгдэхүүн		
	2022 I-III	2023 I-III*	<u>2022</u> 2023
	сая төгрөг		
БҮГД	2 035 813.8	3 331 451.3	163.6
УУЛ УУРХАЙ, ОЛБОРЛОЛТ	913 331.6	1 948 139.8	213.3
Чулуун, хүрэн нүүрс олборлолт	53 341.3	477 835.1	895.8
Газрын түүхий тос, байгалийн хий олборлолт	13 423.3	328 399.7	2 446.5
Металлын хүдэр олборлолт	841 945.6	1 083 465.6	128.7
Бусад ашигт малтмал олборлолт	1 167.1	341.1	29.2
Уул уурхайн туслах үйл ажиллагаа	3 454.3	58 098.3	1 681.9
БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ	703 527.9	860 556.8	122.3
Хүнсний бүтээгдэхүүн, ундаа үйлдвэрлэл	433 372.7	575 094.6	132.7
Мах боловсруулах, консервлох	52 815.6	100 663.3	190.6
Жимс болон төмс, хүнсний ногоо боловсруулалт, хадгалалт	11 746.4	10 996.3	93.6
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	66 752.	95 025.5	142.4
Үр тарианы гурилын болон цардуул, цардууллаг бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	36 860.7	68 067.2	184.7
Хүнсний бусад бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	79 331.3	92 990.0	117.2
Малын тэжээл үйлдвэрлэл	1 225.6	1 139.4	93.0
Ундаа үйлдвэрлэл	184 641.1	206 212.9	111.7
Тамхи үйлдвэрлэл	12 823.8	14 359.4	112.0
Ээрэх, нэхэх, даавуун материал бэлтгэх үйлдвэрлэл	50 118.6	35 580.0	71.0
Хувцас үйлдвэрлэл	48 006.2	42 510.1	88.6
Арьс, арьсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	6 397.2	7 802.0	122.0
Тавилгаас бусад мод болон модон бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, сүрэл, дэрсэн эдлэл үйлдвэрлэл	25.5	72.0	281.9
Цаас болон цаасан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	15 227.9	16 372.2	107.5
Хэвлэх, дуу бичлэгийг хувилах, дахин үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа	9 490.1	11 976.6	126.2
Кокс болон газрын түүхий тосны боловсруулсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	38 365.1	21 811.5	56.9
Химийн бодис болон химийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	13 273.3	35 956.1	270.9
Үндсэн эмийн бүтээгдэхүүн болон эмийн бэлдмэлийн үйлдвэрлэл	16 976.3	16 671.1	98.2
Резинэн болон хуванцар бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	16 332.4	24 383.6	149.3
Төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл үйлдвэрлэл	11 833.7	13 311.2	112.5
Металл боловсруулах үйлдвэрлэл	.	.	.
Машин, тоног төхөөрөмжөөс бусад металл бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	1 384.1	7 424.6	536.4
Компьютер, электроник болон оптик бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	145.2	21.5	14.8
Цахилгаан тоног төхөөрөмж үйлдвэрлэл	85.3	581.0	681.2
Тээврийн хэрэгслийн бусад тоног төхөөрөмж үйлдвэрлэл	10.	17.5	175.4
Тавилга үйлдвэрлэл	794.3	1 160.0	146.1
Бусад боловсруулах үйлдвэрлэл	9 645.8	9 256.2	96.0
Машин, тоног төхөөрөмжийг угсрах, суурилуулах, холбогдох засвар, үйлчилгээ	19 220.3	26 195.4	136.3
ЦАХИЛГААН, ХИЙ, УУР, АГААРЖУУЛАЛТ	388 694.1	484 642.6	124.7
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	388 694.1	484 642.6	124.7
УС ХАНГАМЖ; СУВАГЖИЛТЫН СИСТЕМ, ХОГ ХАЯГДАЛ ЗАЙЛУУЛАХ БОЛОН ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫГ ДАХИН СЭРГЭЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	30 260.3	38 112.1	125.9
Ус хуримтлуулах, ариутгах, түгээх үйл ажиллагаа	22 092.7	25 471.9	115.3
Хог хаягдлыг цуглуулах, боловсруулах, зайлуулах; дахин ашиглах	7 655.	12 091.3	158.0
Хүрээлэн буй орчны бохирдлыг ариутгах, цэвэрлэх, бусад хог хаягдлын менежментийн үйлчилгээ	512.6	548.9	107.1

ХҮСНЭГТ 32. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН НИЙТ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ БОРЛУУЛАЛТ, оны үнээр

Салбар	Аж үйлдвэрийн борлуулалт			
	2022 I-III	2023 I-III*	2022 2023	Үүнээс: Экспорт (хувиар)
	сая төгрөг			
БҮГД	14 522 937.1	13 589 599.1	93.6	42.4
УУЛ УУРХАЙ, ОЛБОРЛОЛТ	9 893 170.2	8 260 186.4	83.5	65.7
Чулуун, хүрэн нүүрс олборлолт	952 052.9	589 166.2	61.9	61.4
Газрын түүхий тос, байгалийн хий олборлолт	701 303.8	687 203.5	98.0	100.0
Металлын хүдэр олборлолт	8 109 000.4	6 708 036.4	82.7	65.2
Бусад ашигт малтмал олборлолт	83 407.	27 499.9	33.0	26.2
Уул уурхайн туслах үйл ажиллагаа	47 406.	248 280.5	523.7	
БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ	3 403 168.3	4 024 324.5	118.3	10.2
Хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл	2 084 200.8	2 449 976.	117.5	0.0
Мах боловсруулах, консервлох	51 894.8	49 468.9	95.3	0.0
Жимс болон төмс, хүнсний ногоо боловсруулалт, хадгалалт	342 979.9	387 410.3	113.0	
Сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	219 651.5	215 763.5	98.2	
Үр тарианы гурилын болон цардуул, цардууллаг бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	290 485.9	397 614.9	136.9	
Хүнсний бусад бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	10 315.7	4 166.3	40.4	
Малын тэжээл үйлдвэрлэл	1 112 238.4	1 329 241.2	119.5	
Ундаа үйлдвэрлэл	56 634.5	66 310.9	117.1	0.1
Тамхи үйлдвэрлэл	307 193.9	461 439.6	150.2	
Ээрэх, нэхэх, даавуун материал бэлтгэх үйлдвэрлэл	160 498.9	236 357.8	147.3	44.5
Хувцас үйлдвэрлэл	17 856.4	21 575.3	120.8	1.0
Арьс, арьсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	342.8	237.1	69.1	0.0
Тавилгаас бусад мод болон модон бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, сүрэл, дэрсэн эдлэл үйлдвэрлэл	58 187.4	68 722.8	118.1	
Цаас болон цаасан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	33 757.9	50 953.1	150.9	
Хэвлэх, дуу бичлэгийг хувилах, дахин үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа	86 476.3	61 131.5	70.7	
Кокс болон газрын түүхий тосны боловсруулсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	105 683.6	110 950.3	105.0	
Химийн бодис болон химийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	99 339.4	101 445.2	102.1	
Үндсэн эмийн бүтээгдэхүүн болон эмийн бэлдмэлийн үйлдвэрлэл	65 252.1	105 083.3	161.0	
Резинэн болон хуванцар бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	142 751.4	247 855.2	173.6	
Төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл үйлдвэрлэл	.	.	-	
Металл боловсруулах үйлдвэрлэл	6 357.	12 543.1	.	
Машин, тоног төхөөрөмжөөс бусад металл бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	181.4	156.8	86.4	0.0
Компьютер, электроник болон оптик бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	1 560.7	1 628.7	104.4	
Цахилгаан тоног төхөөрөмж үйлдвэрлэл	.	556.5	-	
Тээврийн хэрэгслийн бусад тоног төхөөрөмж үйлдвэрлэл	3 705.8	3 958.6	106.8	
Тавилга үйлдвэрлэл	18 222.2	20 740.4	113.8	
Бусад боловсруулах үйлдвэрлэл	8 602.2	22 738.8	264.3	0.6
Машин, тоног төхөөрөмжийг угсрах, суурилуулах, холбогдох засвар, үйлчилгээ	202 998.1	46 274.5	22.8	
ЦАХИЛГААН, ХИЙ, УУР, АГААРЖУУЛАЛТ	1 113 273.2	1 175 083.8	105.6	
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	1 113 273.2	1 175 083.8	105.6	
УС ХАНГАМЖ, СУВАГЖИЛТЫН СИСТЕМ, ХОГ ХАЯГДАЛ ЗАЙЛУУЛАХ БОЛОН ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧНЫГ ДАХИН СЭРГЭЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	113 325.4	130 004.4	114.7	
Ус хуримтлуулах, ариутгах, түгээх үйл ажиллагаа	64 683.1	93 499.2	144.5	
Хог хаягдлыг цуглуулах, боловсруулах, зайлуулах; дахин ашиглах	42 296.3	33 795.7	79.9	
Хүрээлэн буй орчны бохирдлыг ариутгах, цэвэрлэх, бусад хог хаягдлын менежментийн үйлчилгээ	6 346.	2 709.4	42.7	

ХОТ НИЙТИЙН АЖ АХУЙ (2023 оны 3 сард)

ᠴᠡᠪᠦᠷ ᠤᠰᠨᠢ ᠪᠣᠷᠯᠠᠭᠤᠯᠠᠯᠲ

Цэвэр усны борлуулалт (сая метр³)

2.8 2.7

■ 2022 III ■ 2023 III

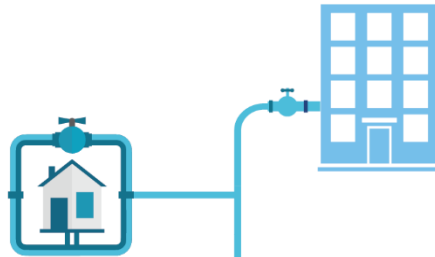
Хүн ам

13.0 10.1

Хүн амд түгээсэн цэвэр ус

Төвлөрсөн шугам 3.2 (сая метр³)

Ус түгээх байр (мянган метр³)

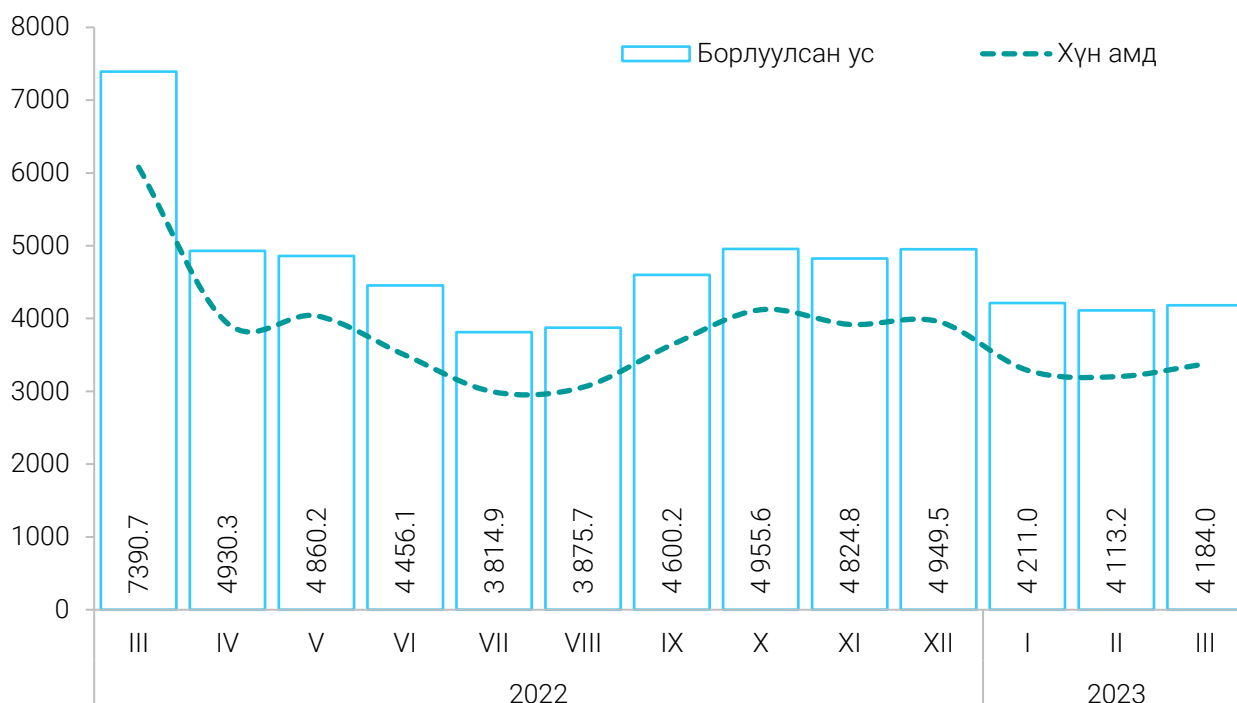

2023 оны 3 дугаар сард нийслэлийн хүн амд 4.1 сая.м³ (86.2%), аж ахуйн нэгж, байгууллагад 0.8 сая.м³ (23.8%) цэвэр усыг борлуулжээ. Борлуулсан усны нийт хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 0.6 хувиар өссөн байна.

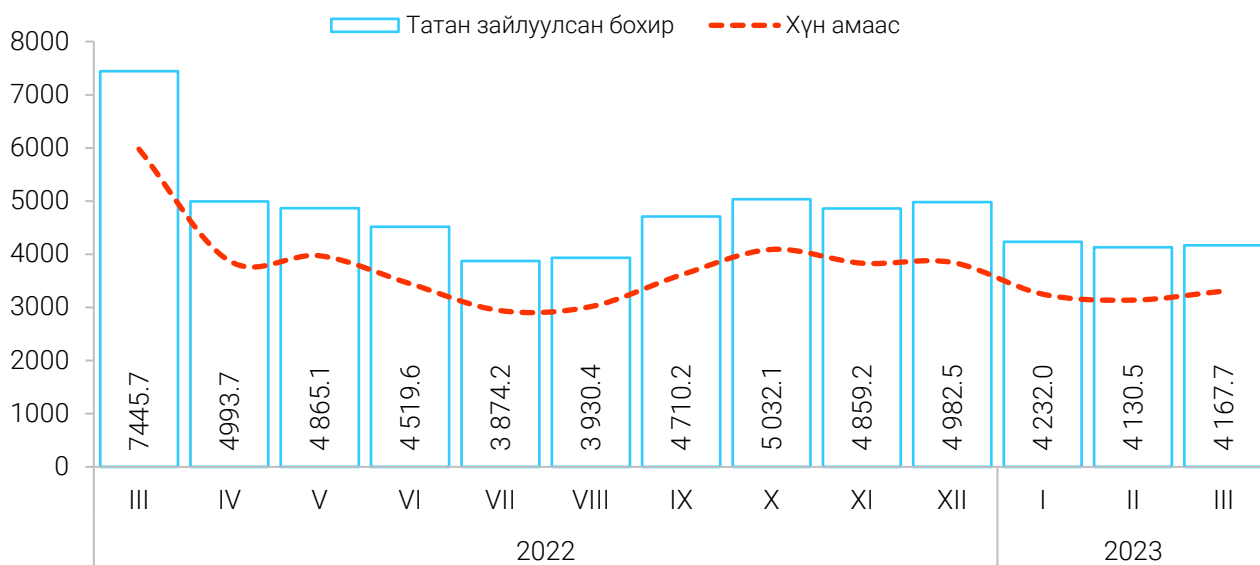
ХҮСНЭГТ 33. УС СУВАГ АШИГЛАЛТЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ, жил бүрийн 2 дугаар сарын байдлаар

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2020 I-III	2021 I-III	2022 I-III	2023 I-III	<u>2023 I-III</u> <u>2022 I-II</u>
Шахсан ус	мянган м ³	12 403.7	13 713.7	14 589.8	14 663.8	99.4
Борлуулсан ус	мянган м ³	11 126.8	11 105.6	15 810.6	12 802.0	123.5
Хүн амд	мянган м ³	8 811.1	8 837.3	13 006.5	10 101.6	128.7
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	мянган м ³	2 315.7	2 268.3	2 804.1	2 700.4	103.8
Татан зайлуулсан бохир	мянган м ³	11 579.3	11 277.5	15 925.3	12 834.0	124.0
Хүн амаас	мянган м ³	8 937.0	8 639.0	12 760.6	9 932.3	128.4
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	мянган м ³	2 642.2	2 638.5	3 164.7	2 901.7	109.0
Ус борлуулалтын орлого	сая төгрөг	8 242.4	8 531.5	16 404.2	13 934.0	117.7
Хүн амаас	сая төгрөг	4 886.4	4 890.2	9 599.2	7 540.6	127.3
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	сая төгрөг	3 356.0	3 641.3	6 805.0	6 393.3	106.4
Сувагжуулалтын орлого	сая төгрөг	6 632.6	6 859.7	12 532.6	10 950.4	114.4
Хүн амаас	сая төгрөг	3 190.7	3 068.2	5 941.3	4 941.0	120.2
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	сая төгрөг	3 441.8	3 791.5	6 591.3	6 009.3	109.6

ЗУРАГ 27. БОРЛУУЛСАН УС, мян.м³

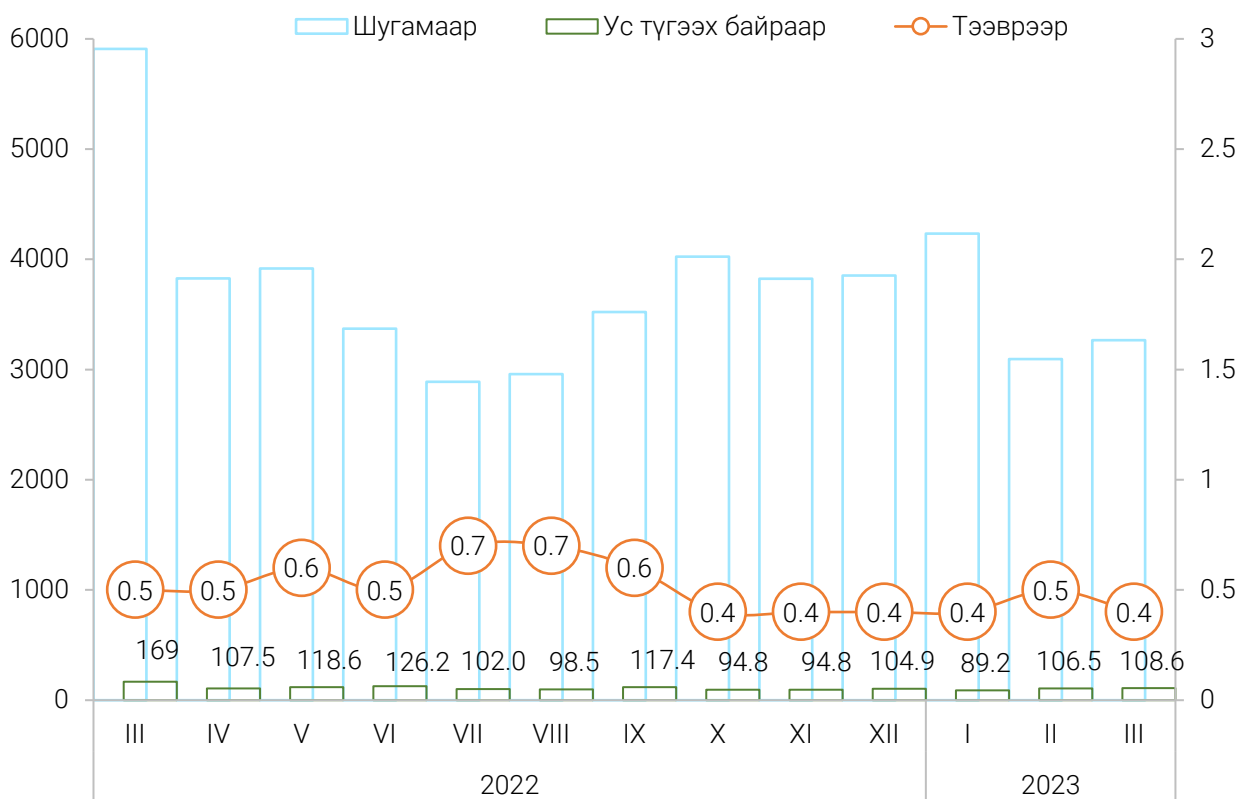

ЗУРАГ 28. ТАТАН ЗАЙЛУУЛСАН БОХИР, сараар, мян.м³

Цэвэрлэх байгууламжаар 4.1 сая.м³ бохирыг цэвэрлэж, аж ахуйн нэгж, байгууллага, өрхийн 3.3 сая.м³ бохир шингэнийг татан зайлуулсан байна.

ЗУРАГ 29. ХҮН АМД БОРЛУУЛСАН УСНЫ ХЭМЖЭЭ, түгээлтийн төрлөөр, мян.м³

Ойлголт, тодорхойлолт:

Шахсан ус: Ус хангамжийн эх үүсвэрээс хотын ус хангамжийн төвлөрсөн сүлжээнд нийлүүлсэн усыг хэлнэ.

Борлуулсан ус: Хотын ус хангамжийн төвлөрсөн системээс хэрэглэгчийн тоолуураар болон ус түгээх байраар дамжуулан борлуулсан усыг хэлнэ.

Татан зайлуулсан бохир: Ус ариутгах татуургын шугамаар дамжуулан бохир ус цэвэрлэх байгууламжид хүлээн авсан бохир усыг хамруулна.

Сувагжуулалтын орлого: Хэрэглэгчийн тоолуураар болон бохир зөөврийн авто машинаар дамжуулан ариутгах татуургын системд хүлээн авч татан зайлуулсан үйлчилгээний орлогыг хамааруулна.

Танилцуулга хянасан:

Ц.Заяхүү

Э.Зоригбат

Танилцуулгыг бэлтгэсэн:

Ө.Нандинцэцэг

Эрүүл мэнд, Гэмт хэрэг

У.Цэнгэлбаяр

Нийслэлийн төсөв

Б.Тэмүүжин

Цаг уур, агаарын чанар, аюулт үзэгдэл, осол, Аж үйлдвэр

Ж.Отгонбаатар

Хэрэглээний үнэ

Э.Анар

Хотын нийтийн аж ахуй, Мал аж ахуй

Ө.Ган-Од

Инфографик мэдээлэл, хавтасны дизайн

Танилцуулгыг нэгтгэсэн:

Ө.Ган-Од

НИЙСЛЭЛИЙН СТАТИСТИКИЙН ГАЗАР

